Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 6 июнь 1974 йил, пайшанба ◆ № 131 (15.911). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ 50 ЙИЛ

РЕСПУБЛИКАМИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИ ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

РЕСПУБЛИКА ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ЮБИЛЕЙИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

Республика индустрияси саноат маҳсулотини реализация қилиш юзасидан 1974 йил январь-май ойлари планини 103,7 процент, меҳнат унумдорлигини ошириш планини 102,6 процент бажарди. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш суръатининг ўсиши 108,7 процент ва меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатлари 105,6 процент бўлди.

Қорақалпоғистон АССР ва республиканинг барча областлари саноат маҳсулотини реализация қилиш беш ойлик планини бажардилар.

Қорақалпоғистон АССР, республика областлари ва Тошкент шаҳри бўйича саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш планининг бажарилиши ва ўсиш суръатлари қуйидагича бўлди:

(Биринчи стун — май ойида, иккинчи стун — январь-май ойларида маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиши, учинчи стун — 1974 йил — январь-май ойларида 1973 йилнинг шу даврига нисбатан процент ҳисобида)

Умуман Ўзбекистон ССР бўйича	103,2	103,7	108,7
Қорақалпоғистон АССР	102,7	105,8	114,2
Андижон	104,3	105,0	110,3
Бухоро	104,5	103,6	98,4
Жиззах	103,1	104,1	113,2
Қашқадарё	101,2	105,3	109,4
Наманган	104,5	105,2	113,1
Самарқанд	103,9	103,2	108,8
Сурхондарё	107,7	104,2	113,3
Сирдарё	100,9	107,5	131,9
Тошкент	102,2	103,1	108,8
Фарғона	104,9	103,8	107,1
Хоразм	102,7	103,4	107,7
Тошкент шаҳри	102,2	103,0	109,0

1974 йилнинг 5 ойи мобайнида пландан ташқари 155,7 миллион сўмлик, шу жумладан Қорақалпоғистон АССРда 6,0, Андижон области 14,0, Бухоро областида 10,8, Жиззах областида 2,1, Қашқадарё областида 8,7, Наманган областида 11,6, Самарқанд областида 12,2, Сурхондарё областида 6,1, Сирдарё областида 6,4, Тошкент областида 22,8, Фарғона областида 23,6, Хоразм областида 4,1, Тошкент шаҳрида 25,3 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

Пахта тозалаш саноати корхоналари планни ошириб бажаришга катта ҳисса қўшдилар. Улар пландан ташқари қўшимча равишда 71,2 миллион сўмлик, енгил саноат 15 миллион сўмлик, озиқ-овқат саноати 16 миллион сўмлик, гўшт ва сут саноати 8,7 миллион сўмлик маҳсулотни реализация қилдилар. Бошқа министрликлар ва идоралар, иттифоқ қарамоғидаги кўпгина корхоналар ҳам планни ошириб бажаришга катта ҳисса қўшдилар.

Автомобиль ва темир йўл транспорти корхоналари халқ хўжалиги юклари ташиш юзасидан ўз мажбуриятларини ошириб бажардилар ва республиканинг саноат маҳсулотини реализация қилиш планини муваффақиятли адо этишга кўп жиҳатдан имкон яратдилар.

Шу билан бирга, бир қанча корхоналар планни бажара олмадилар. Улар планлагидан 16 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулотни кам реализация қилдилар. Бундай корхоналар орасида Тошкент экскаватор заводи, Наманган трансформатор заводи, Навоий химия комбинати, Янгийўл мебель фабрикаси, Самарқанддаги «8 Март» тикувчилик фабрикаси, Самарқанд автомобиль ремонт заводи, Тошкент рўзғор холодилниклари заводи, Олмалиқ химия заводи, Чирчиқдаги 9-ғишт заводи ва шулар сингари катта корхоналар бор.

Республиканинг ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин юбилейи шарафига социалистик мусобақани янада кенг авж олдириш асосида республикадаги барча саноат корхоналарининг беш йиллик белгиловчи йили планлари ва мажбуриятларини муваффақиятли бажаришларини таъминлаш — партия, совет, касаба союзлари, комсомол ташкилотларининг ва хўжалик раҳбарларининг бурчидир.

САЛОМ, БУЮК ПУШКИН!

АБАДИЙ БАРҲАЁТ

Пушкин кўчаси... Бу кўчага буюк шоирнинг номи ўтган асрдаёқ, Пушкин туғилган куннинг 100 йиллиги нишонланган пайтда берилган эди. Бугун, Ўзбекистон пойтахтининг мана шу энг соҳибжамол кўчаларидан бири ўлканинг гуллаб-яшнаши тўғрисида ҳикоя қилувчи ўзига хос китоб вазифасини ўтай олади. Бу кўчада консерватория ва ёзувчилар союзи, қурилаётган метро станцияси ва янги кўп қаватли меҳмонхона, китоб магазинининг виставка зали ва пештахталарига нигоҳингиз тушади. Бу кўча ўзининг янги жамоат бинолари ҳамда уй-жой кварталлари билан халқлар дўстлиги тўғрисида, зилзиладан шикаст кўрган Тошкентни қайта тиклаш учун мамлакатимизнинг турли жойларидан келган халқ намояндалари тўғрисида ҳикоя қилиб бериши мумкин. Ўша пайтдаги зилзила шоир номи билан аталган кўчадаги майдонда қад кўтариб турган ҳайкални — рус диёри улуғ фарзандининг ҳайкалини ҳам шикастлаган эди.

Александр Сергеевич Пушкин туғилган куннинг 175 йиллиги куни арафасида Ўзбекистон меҳнаткашларининг намояндалари улуғ шоир шарафига ўрнатилган янги ҳайкални очиш маросимига келдилар.

— Пушкин бизнинг ҳам шоиримиз, — деди митингда сўзга чиққан «Тошкенткабель» заводининг ишчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ж. Розиқов. — Пушкиннинг ижодиёти шоирнинг халқлар қардошлик оиласига бирлашиши тўғрисидаги орзулари рўёбга чиққан ажойиб бир даврда яшаётган биз совет кишиларига айниқса азиздир.

— Пушкин шеърлари бизларга, Совет Армиясининг жангчиларига мард бўлиб чиниқишда ёрдам бермоқда, — деди В. И. Ленин номли Тошкент умумқўшин командирлари мактаби курсанти В. Чуенко. — Биз, курсантлар Пушкиннинг ёнига келажак тўғрисидаги орзуларимизни баҳам кўргани келамиз.

— Дарҳақиқат бу майдон, бу ҳайкал Тошкент ёшлари учун зиёратгоҳ бўлиб қолади, — деди Тошкент Давлат университетининг студенти З. Расулова. — Михайловск қишлоғидаги сингари бу ерга ҳам бундан буён июнь ойининг ҳар бир якшанба кунида Пушкин поэзияси кунини ўтказгани, унинг шеърларини ўқигани, Пушкин яратган ўлмас сатрларнинг мағзини чаққани такрор-такрор келамиз.

— Буюк Пушкинимиз бу ерда жаҳон поэзиясининг сўнмас юлдузи сифатида, рус халқининг мангу барҳаёт юраги сифатида тураверади, — деди ёзувчи Асқад Мухтор, — шоирнинг мағрур алангали қўшиғи ўзбек диёрида ҳам абадий янграйверади.

Нева дарёси соҳилларида Пушкин қўшиқларининг анчагина сатрлари яратилган. Ана шу жойдан Пушкинга бағишланган тантанада қатнашгани СССР халқ рассоми, Ленин мукофотининг лауреати — Ўзбекистон пойтахтида қад кўтарган шоир ҳайкалининг муаллифи М. К. Аникушин етиб келди. «Мен сизларга, — деди у, — оқ тунларда Пушкиннинг ўлмас сатрлари яратилган шаҳардан салом олиб келдим».

...КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов лентани қирқади. Чойшаб очилгач, тўпланган кишиларнинг нигоҳи олдида сиймосида илҳом жўш уриб турган навқирон Пушкин, унинг бронза ҳайкали намоён бўлади. Шоир баланд гранит постаментда бир дақиқа тўхтаб қолгандек. Ям-яшил дарахтзор, субҳидамда булбуллар сайрайди. Яшнаб турган атиргуллар шоир ҳайкалини ўраб олгандек. Ҳайкал ёнидан қадимий қишлоқларга ва янги шаҳарларга борадиган автобуслар ўтмоқда. Бу қишлоқ ва шаҳарлардаги ҳар бир хонадонда Пушкин шеърлари жаранглайди, Пушкиннинг китоби яшайверади. (ЎзТАГ).

А. С. Пушкинга қўйилган ҳайкал.

И. Глауберзон фотоси.

ЖОНАЖОН ВА АЗИЗ

Шу кунларда Тошкентда, Ўзбекистоннинг барча шаҳарлари ва қишлоқларида шоирнинг оташин сатрлари, Александр Сергеевич Пушкинга меҳр-муҳаббат изҳор этилган сўзлар янграмоқда. Республика А. С. Пушкин туғилган куннинг 175 йиллигини нишонлаяпти.

Ўзбекистон пойтахтида 5 июнда Алишер Навоий номли опера ва балет театрида тарихий санага бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг раиси Комил Яшин буюк рус шоири тўғрисидаги каломида маданиятимизни, маънавий ҳаётимизни Пушкинсиз тасаввур этиб бўлмайди, деб таъкидлади. Пушкин яшаган давр қанча олис кетган сари, йиллар ўтган сари у бизга тобора азизроқ, яқинроқ бўлиб қолмоқда. Пушкин бамисоли бизнинг замондошимиздек, бунинг устига у истиқболга назар ташлаш имконини беради — унинг шеърлари бугун бизни тўлқинлантираётган кўпдан-кўп саволларга жавоб бермоқда.

Пушкин барча совет халқларининг жонажон шоири, кўп миллатли мамлакатимизнинг миллий шоири бўлиб қолди.

Пешқадам ўзбек зиёлилари Пушкин асарлари билан ўтган асрнинг 80-йилларидаёқ таниша бошладилар. Пушкин асарларининг ўзбек тилига қилинган дастлабки таржималари бундан етмиш беш йил муқаддам эълон қилинган эди. Бу асар «Балиқчи ва балиқ ҳақида эртак» эди. Шундан кейин эса, «Боғчасарой фонтани»нинг дебочаси Туркистон ўлкаси газетасида шоир туғилган куннинг 100 йиллиги нишонланган айёмда эълон қилинган эди.

Пушкин асарларини ўзбек тилига таржима қилишда ва уни тушунишда Улуғ Октябрь қудратли мададкор бўлди. Александр Сергеевичнинг насри ва назми ўзбек мактабларида адабиётнинг мажбурий программасига киритилди. Пушкин ўзбек хрестоматиясига кирди.

А. С. Пушкин ижодиётидан ўзбек адабиётининг усталари Ойбек, Ҳамид Олимжон, Шайхзода, Уйғун, Абдулла Қаҳҳор баҳра олдилар. Бу эса, Пушкин асарларини ўзбек тилига ағдарувчи таржимонларнинг бундан кейинги тақдири учун ҳам, ўзбек ёзувчиларининг ўз ижодлари учун ҳам белгиловчи воқеа бўлиб қолди.

1944 йилда Александр Сергеевичнинг тўрт томлик танланган асарлари биринчи марта ўзбек тилида босилиб чиқди, орадан бир неча йил ўтгач икки томлиги босилди.

Пушкин асарлари таржимаси устидаги иш — унинг прозаси, шеърларини таржима қилиш борасидаги иш шундан кейин ҳам ҳанузгача ўзбек адиблари муштарак ишининг муҳим қисми бўлиб келмоқда. Ўттиз йил мобайнидагина — 1930 йилдан то 1960 йилгача Пушкин асарлари таржималари эллик марта нашр этилди, уларнинг умумий тиражи қарийб миллион нусхага етади. Кейинги 10 йил мобайнида бу рақам янада ўсди. Пушкиннинг кўп миллатли совет адабиётига ва ўзбек адабиётига таъсирини фақат соф бадиий доирадаги таъсир, деб қараш ҳаққоний эмас. Пушкиннинг таъсири анча чуқурроқ, кенгроқ ва мазмунлироқдир. Пушкин санъатда сўз ва унинг шаклини эгаллаш борасида устод бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Айни пайтда у ҳаётда ҳам устоддир. Пушкиннинг оташин шеърлари ўқувчиларда эркинликка ва адолатга интилиш, улкан инсоний ва халқ бахт-саодати учун курашга интилиш туйғусини уйғотади. Пушкин ўзининг ҳар бир шеъри, ҳар бир сатри билан бизга таълим бермоқда ва тараққиёт учун, халқ ҳокимияти иши учун, инсониятнинг порлоқ истиқболи учун курашга илҳомлантирмоқда.

Ўзбекистон халқ шоири Миртемир Пушкин асарларининг мангу порлоқлиги тўғрисида гапирди. Ўзбек диёрида Пушкин асарларининг дастлабки таржимонларидан бири бўлган Миртемир айтганидек, «Россиянинг мангулик овози, рус кўнглидаги мангу гўзаллик»ка бағишлангандир.

— Мен, — деди шоира Гулчеҳра Жўраева, Пушкин ўз шеъриятининг қуёшининг кўпчилик қисмини биз аёлларга бағишлаганлигидан бахтиёрман. Биз унинг сатрларидан бамисоли ҳаётбахш манбадан илҳомлангандек илҳом оламиз, Пушкин ижодиётидаги жамики гўзалликни ўзбек китобхонларига туҳфа этишга интиламиз.

Г. Жўраева, шоир Ҳамид Ғулом кечада Пушкин шеърларидан ўзлари қилган таржималарни ўқиб бердилар.

Тошкентлик шоир Андрей Иванов, ленинградлик ҳайкалтарош М. К. Аникушин Пушкинга бўлган қизғин меҳр-муҳаббат ва миннатдорчиликларини ифода этдилар.

...Пушкин сатрлари қуюлиб келмоқда. Бу шеърлар гўё қанот пайдо этгандек музика садоси билан жўр бўлиб театрни тўлдиради. Саҳнада Пушкиннинг «Ўлик малика ва етти баҳодир» тўғрисидаги эртаги намоён бўлади.

Пушкин юбилейига бағишланган тантаналарда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари И. Г. Анисимкин, А. Д. Бесчастнов, М. М. Мусахонов, О. У. Салимов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, И. В. Марцинюк иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

ШОИР НОМИ БИЛАН АТАЛДИ

БОЁВУТ, 5 июнь. Райондаги 3-«Боёвут» совхозида буюк рус шоири А. С. Пушкиннинг 175 йиллигига бағишланиб, меҳнаткашларнинг катта митинги бўлиб ўтди. Митинг тўпланганларнинг шоирга бўлган меҳр-муҳаббати нақадар улкан эканлигининг намойишига айланди. Митингни очатуриб, 3-«Боёвут» совхозининг директори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном Ш. Тетуев бундай деди:

Бизнинг А. С. Пушкинга бўлган меҳр-муҳаббатимиз чексиздир. Гениал шоир фақат рус халқининггина эмас, балки бутун ўзбек халқининг ҳам қалб тўридан жой олган. Ҳозир А. С. Пушкиннинг асарлари ўқилмайдиган биронта хонадонни топиш қийин. Буни биз 3-«Боёвут» совхози меҳнаткашлари ўз мисолимизда яхши биламиз. Шунинг учун ҳам А. С. Пушкиннинг 175 йиллик юбилейини алоҳида меҳр-муҳаббат, катта тантаналар билан кутиб олмоқдамиз. Биз совхозимизга А. С. Пушкин номининг берилишини илтимос қилган эдик. Эндиликда бизларнинг ана шу илтимосимиз амалга ошаётганлигидан ғоят хурсандмиз.

Митингда, шунингдек, совхоз механизатори М. Маматмусаев, совхоз партия комитетининг секретари Ш. Облоқулов, ўқитувчи И. Рабизанович ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқишиб, буюк рус шоирига халқимизнинг бўлган чексиз меҳр-муҳаббати ва садоқати ҳақида гапирдилар ҳамда 3-«Боёвут» совхозига А. С. Пушкин номи берилишидан ўзларининг ғоятда хурсанд эканликларини билдирдилар.

Тантанали митинг иштирокчилари КПСС Марказий Комитетига ҳамда А. С. Пушкиннинг 175 йиллиги юбилейини ўтказувчи комиссия президиуми номига табрик телеграммаси йўлладилар. Бугундан бошлаб 3-«Боёвут» совхози буюк рус шоири А. С. Пушкин номи билан атала бошлади. Бу ҳақда митингда якдиллик билан қарор қабул қилинди.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МУҲАММАД ДОВУД МОСКВАГА КЕЛДИ

СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан Афғонистон Республикасининг давлат бошлиғи ва Бош министри Муҳаммад Довуд 4 июнда расмий дўстлик визити билан Москвага келди.

Афғонистон Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида М. Довудни СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Аэродромда Афғонистон Республикасининг СССРдаги элчиси Нур Аҳмад Эттимодий, совет олий ўқув юртларида ўқиётган афғон студентлари бор эди.

Москва меҳнаткашларининг вакиллари М. Довудни табрикладилар.

Учиш майдонида фахрий қоровул саф тортди ва давлат гимнлари ижро этилди.

Н. В. Подгорний билан М. Довуд совет жангчилари сафи олдидан ўтдилар.

Мотоциклчиларнинг фахрий эскорти кузатиб борган кортеж ўтган кўчалар, майдонлар байроқлар ҳамда табрик транспарантлари билан безатилган эди.

Ҳурматли меҳмон Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигин билан бирга Кремлда ўзи учун ажратилган резиденцияга йўл олди.

Афғонистон Республикаси давлат ва ҳукуматининг бошлиғи билан бирга савдо министри М. Хон Жалаллар, планлаштириш министри А. А. Хуррам, ташқи ишлар министрининг сиёсий ўринбосари В. Абдулла ва бошқа расмий кишилар ҳам Москвага келишди. (ТАСС).

САМИМИЙ, ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

СССР Олий Совети Президиуми ва СССР ҳукумати 5 июнда Катта Кремль саройида Афғонистон Республикаси давлатининг бошлиғи ва бош министри Муҳаммад Довуд шарафига нонушта-зиёфат берди.

Зиёфатда Муҳаммад Довуд билан биргаликда шу сафарда унга ҳамроҳ бўлган Афғонистон давлат арбоблари, шунингдек, Афғонистон Республикасининг СССРдаги элчиси Нур Аҳмад Эттимодий ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда совет томонидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, А. А. Громико, Б. Н. Пономарев ўртоқлар, бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда Н. В. Подгорний билан Муҳаммад Довуд нутқ сўзладилар.

Н. В. Подгорний ва Муҳаммад Довуднинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди, қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат Революцион ҳукуматининг тузилганига 5 йил тўлган кунда КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. Брежнев, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. Подгорний ва СССР Министрлар Совети Раиси А. Косигин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, Совет ҳукумати, бутун совет халқи номидан Миллий Озодлик Фронтига, Муваққат Революцион ҳукуматга, қаҳрамон Жанубий Вьетнам халқига самимий қутловларини ва қардошларча қизғин саломларини йўлладилар.

Жанубий Вьетнам Миллий Озодлик Фронти марказий комитети президиумининг раиси, Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат Революцион ҳукумати маслаҳат кенгашининг раиси доктор Нгуен Хиу Тхо ва Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат Революцион ҳукумати раиси доктор Хюинь Тан Фат номига юборилган телеграммада, жумладан, бундай дейилади:

Жанубий Вьетнам ватанпарварлари бу шонли байрамни ўзининг миллий-озодлик курашида янги катта муваффақиятлар билан кутиб олмоқда.

Совет халқи Миллий Озодлик фронтини ва Муваққат Революцион ҳукуматни Жанубий Вьетнам аҳолиси миллий манфаатларининг ягона ҳақиқий намояндалари деб билиб, уларнинг тинч, мустақил, демократик ва бетараф Жанубий Вьетнам учун олиб бораётган курашини қатъиян қўллаб-қувватламоқда. Совет кишилари Жанубий Вьетнам проблемасининг Жанубий Вьетнам аҳолиси миллий манфаатларига ва бутун Вьетнамда тинчлик ишига тамомила мувофиқ бўлган тарзда ҳал этишнинг конструктив программасидан иборат бўлган ЖВР Муваққат Революцион ҳукуматининг 1974 йил 22 мартдаги таклифларини тамомила маъқуллайди.

Совет Иттифоқи Сайгон режимининг Париж битимларини қўполлик билан ва системали равишда бузаётганлигини кескин қоралайди ва бу ҳаракатлар дарҳол тўхтатилишини талаб қилади. Совет Иттифоқи бу битимнинг барча қоидаларига қатъиян риоя қилишни Вьетнамда мустаҳкам ва адолатли тинчлик ўрнатиш учун асосий шарт деб ҳисоблайди. Сайгон маъмурияти ва унга ҳомийлик қилаётган ташқи кучлар реализм йўлига киришлари ва ЖВР Муваққат Революцион ҳукуматининг янги ташаббусига ижобий нуқтаи назардан қарашлари керак.

Интернационализм ва халқлар ўртасида дўстлик ленинча принципларига содиқ бўлган совет кишилари ҳамиша Жанубий Вьетнам ватанпарварлари томонида турибдилар ва Париж битимларининг аниқ амалга оширилишига ҳамда Вьетнамда мустаҳкам тинчлик ўрнатилишига кўмаклашиш учун ўзларига боғлиқ бўлган ҳамма ишларни бундан кейин ҳам амалга оширадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА СУҲБАТ

5 июнда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган Бангладеш ҳукмрон халқ иттифоқи партиясининг Бош секретари Зиллур Раҳмонни қабул қилди.

Дўстона суҳбатда Ш. Р. Рашидов республика партия ташкилотининг КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошириш борасидаги ишлари, Ўзбекистон меҳнаткашларининг хўжалик ва маданий қурилишда эришган муваффақиятлари билан меҳмонни таништирди.

(ЎзТАГ).

КРЕМЛДА МУЗОКАРАЛАР

5 июнда Кремлда КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан Афғонистон Республикасининг давлат бошлиғи, бош министри Муҳаммад Довуд ўртасида музокаралар бўлди.

Совет раҳбарлари Совет Иттифоқига дўст Афғонистон Республикасининг бошлиғини самимий табрикладилар. Музокаралар вақтида Совет Иттифоқи билан Афғонистон Республикаси ўртасидаги анъанавий яхши қўшничилик муносабатларини янада ривожлантириш масалалари қараб чиқилди ва ҳар икки давлат ўртасидаги дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик ҳар икки мамлакат халқларининг бахт-саодати йўлида, ялпи тинчликни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлида бундан буён ҳам мустаҳкамланиб, кенгаяверади, деб ишонч билдирилди.

Ҳар икки томонни қизиқтираётган бир қанча актуал халқаро проблемалар юзасидан ҳам фикрлашиб олинди. Томонлар тинчлик, хавфсизлик учун ва давлатлар ўртасида тенг ҳуқуқли ҳамкорликни ривожлантириш учун курашда бундан буён ҳам ҳамкорлик қилишга қатъий қарор берганликларини изҳор қилдилар.

Музокаралар самимий ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди. Бу музокаралар давом эттирилади. (ТАСС).

16 июнь якшанба — СССР Олий Советига сайловлар куни

БИРДАМЛИК ВА ЖИПСЛИК НАМОЙИШИ

САЙЛОВЧИЛАРНИНГ А. А. ГРЕЧКО БИЛАН УЧРАШУВИ

МОСКВА, 4 июнь. (ТАСС). Москва шаҳри Киев сайлов округи меҳнаткашларининг вакиллари бугун СССР Олий Советининг Иттифоқ Советининг депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали А. А. Гречко билан учрашиш учун С. П. Горбунов номли маданият саройига тўпландилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС ленинчи Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси ғоят баланд руҳ билан фахрий президиумга сайланди.

Йиғилишни КПСС Киев район комитетининг биринчи секретари Ю. А. Юшин очди. [illegible]

[illegible] деди.

САЙЛОВЧИЛАРНИНГ В. В. ГРИШИН БИЛАН УЧРАШУВИ

МОСКВА, 4 июнь. (ТАСС). СССР Олий Советининг Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Перов сайлов округининг сайловчилари бугун прожектор заводининг маданият саройида шу округдан депутатликка номзод, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Виктор Васильевич Гришин билан учрашдилар.

Учрашув қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини ғоят баланд руҳ билан фахрий президиумга сайладилар.

Йиғилишни Перов район партия комитетининг биринчи секретари В. И. Давыдов очди. [illegible] ват этди.

Сайлов округи меҳнаткашларининг учрашувда сўзга чиққан вакиллари таъкидлаб ўтганидек, КПСС Марказий Комитетининг сайлов олди Мурожаати москваликларда мамлакатимизнинг давлат ҳокимияти олий органига ўтказилган аввалги сайловдан буён эришган муваффақиятлари учун қонуний фахрланиш туйғуларини ошириб юборди, москваликлар янада юқори меҳнат ғалабаларига интилмоқдалар. [illegible]

Учрашув қатнашчилари В. В. Гришинни самимий кутиб олдилар. В. В. Гришин нутқ сўзлади. У ўзига кўрсатилган ишонч учун сайловчиларга самимий ташаккур айтди ва бу ишончни Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига изҳор қилинган ишонч деб биламан, деди.

САЙЛОВЧИЛАР М. С. СОЛОМЕНЦЕВ БИЛАН УЧРАШДИЛАР

ШАХТИ (Ростов области), 4 июнь. (ТАСС). Бугун Н. Погодин номидаги драма театри биносида СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, РСФСР Министрлар Советининг Раиси Михаил Сергеевич Соломенцев Шахти сайлов округи сайловчилари билан учрашди.

Учрашув иштирокчилари КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайладилар.

«Ростовуголь» комбинати «Аютинская» шахтасининг тозалаш забойи ишчилари бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, депутатликка номзоднинг ишончли вакили В. В. Ямнов М. С. Соломенцевнинг ҳаёт йўли тўғрисида гапириб берди. У сайловчиларни сайлов кунида коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодлари учун яқдиллик билан овоз беришга чақирди.

Сайловчилар, ўз нутқларида КПСС Марказий Комитетининг сайлов олди Мурожаати меҳнаткашларнинг сиёсий активлигини ва меҳнатдаги ғайратини кучайтириб юборганлигини айтдилар. Улар Коммунистик партиянинг, унинг ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитетининг, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатини қизғин маъқулладилар.

Йиғилиш аҳли М. С. Соломенцевни қизғин кутиб олди. У сайлов олди йиғилишида нутқ сўзлади.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш планларини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидаги районлар республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзиладилар.

Чиноз райони (район партия комитетининг секретари **К. Мамедов,** район ижроия комитетининг раиси **У. Бузруков,** район комсомол комитетининг секретари **Т. Йўлдошев,** бош пилла сушилкасининг директори **С. Исроилов** ўртоқлар).

Ўрта Чирчиқ райони (район партия комитетининг секретари **С. Аҳмедов,** район ижроия комитетининг раиси **А. Шосолихов,** район комсомол комитетининг секретари **Ю. Аймурзаев,** бош пилла сушилкасининг директори **П. Ҳакимов** ўртоқлар).

Тўрақўрғон райони (район партия комитетининг секретари **Н. Бобохонов,** район ижроия комитетининг раиси **Т. Сиддиқов,** район комсомол комитетининг секретари **М. Қосимов,** бош пилла сушилкасининг директори **А. Абдираҳимов** ўртоқлар).

Косонсой райони (район партия комитетининг секретари **А. Мамажонов,** район ижроия комитетининг раиси **А. Болтахўжаев,** район комсомол комитетининг секретари **Т. Маризаева,** бош пилла сушилкасининг директори **А. Назаров** ўртоқлар).

Норин райони (район партия комитетининг секретари **Ф. Жўраев,** район ижроия комитетининг раиси **А. Кариммаматов,** район комсомол комитетининг секретари **Т. Ҳасанов,** бош пилла сушилкасининг директори **А. Халилов** ўртоқлар).

Янгиқўрғон райони (район партия комитетининг секретари **С. Тўйчибоев,** район ижроия комитетининг раиси **Б. Ҳакимов,** район комсомол комитетининг секретари **О. Назаров,** бош пилла сушилкасининг директори **А. Мажнунов** ўртоқлар).

Урганч райони (район партия комитетининг секретари **М. Жуманазаров,** район ижроия комитетининг раиси **Б. Маҳмудов,** район комсомол комитетининг секретари **Д. Ражабов** ,бош пилла сушилкасининг директори **С. Сапоев** ўртоқлар).

Киров райони (район партия комитетининг секретари **У. Бегматов,** район ижроия комитетининг раиси **И. Саидов,** район комсомол комитетининг секретари **З. Холматова,** бош пилла сушилкасининг директори **С. Аҳмедов** ўртоқлар).

ПИЛЛА—ДАВЛАТГА

Республика областларида пилла тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 5 июнга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пилла, учинчи стун—мавсум бошидан буён.

БУХОРО	0,3	114,0
СИРДАРЁ	3,3	110,2
ҚАШҚАДАРЁ	0,6	105,2
СУРХОНДАРЁ	0,2	101,1
Наманган	5,6	98,1
Тошкент	8,9	89,1
Фарғона	8,2	88,7
Хоразм	16,9	87,6
Жиззах	4,3	71,5
Самарқанд	16,1	63,2
Андижон	13,1	54,9
ҚҚ АССР	11,5	18,0
Республика бўйича	8,4	84,1

ФРАНЦИЯ ҲАРБИЙ КЕМАЛАРИНИНГ СЕВАСТОПОЛГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИГА ДОИР

Келишиб олинганига мувофиқ 2-ранг капитан де Рэнье де Беллесиз қўмондонлигидаги Франция ҳарбий кемалари отряди 7 июндан 12 июнгача мулозамат визити билан Севастополга келади. Отряд составида «Аконит» корвети билан «Ла Бурдонэ» эскадра миноносеци бор.

Совет ҳарбий кемалари отряди шу йил июнь ойининг иккинчи ярмида Шербур портига жавоб визити билан боради.

ЎЗБЕК ТИЛИДА

«Ўзбекистон» нашриёти КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев нутқлари ва мақолаларининг тўртинчи томини «Ленин йўлидан» деган ном билан ўзбек тилида нашр этди. Бу тўпламга ўртоқ Л. И. Брежневнинг 1972 — 1974 йилларда сўзлаган нутқлари, докладлари киритилган. (ЎзТАГ).

ПЛАНЕТАМИЗДА

САМИМИЙ ҚАБУЛ

ВАШИНГТОН, 4 июнь. (ТАСС махсус мухбири). Республикалар, ўлкалар ва областлар раҳбар ходимларининг Украина ССР Министрлар Совети Раиси А. П. Ляшко бошчилигидаги совет делегацияси АҚШнинг ғарбий соҳилидаги йирик саноат маркази ва порт Сиэтл шаҳрига бориб келди.

СССРдан келган меҳмонларни Тошкент билан иноқлашган Сиэтл шаҳри аҳолиси самимий қабул қилди. Шаҳар бошлиғи Ульман совет делегациясини табриклаб, совет ва америка халқлари ўртасида алоқа ва ҳамжиҳатликнинг кенгайиши кескинликни юмшатишга ёрдам беради, деди.

Совет делегациясининг аъзолари бу ерда Америкадаги кўпгина штатларнинг губернаторлари билан, мамлакатнинг сиёсий ва савдо-сотиқ доиралари вакиллари билан учрашдилар. Бўлиб ўтган суҳбат давомида ҳар иккала мамлакат ўртасида сиёсий ва савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантириш истаги билдирилди.

ПОЛЬША ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ. Сиз суратда Вроцлавдаги механика заводида чиқарилаётган оғир юк кўтарадиган прицепли машиналарни кўриб турибсиз. Бу машиналар Польша халқ хўжалигида кенг қўлланилиши билан бир қаторда қардош социалистик мамлакатлар ва Ғарбий Европа давлатлари томонидан ҳам кўплаб сотиб олинмоқда.

ЦАФ-ТАСС фотоси.

ЎТТИЗ БАРАВАР

БЕРЛИН, 4 июнь. (ТАСС). Кейинги 20 йил ичида ГДРнинг ривожланаётган мамлакатлар билан савдо-сотиғи 30 баравардан зиёд ошди. Бултурги йилнинг ўзидагина ривожланаётган мамлакатлар билан товар алмашлаш 22 процент кўпайди. 1974 йилнинг бошларида ГДР билан ривожланаётган мамлакатлар ўртасида 67 савдо битими, тўловлар ҳақидаги, иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги битимлар амалга оширилиш босқичида эди.

ГДР ривожланаётган мамлакатларга қурилмалар, тўқимачилик, озиқ-овқат ва полиграфия саноати учун машина-ускуналар тайёрлаб бермоқда, шунингдек қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган машина-ускуналар, бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи, металлургия саноати, машинасозлик ускуналари, порт хўжалиги, транспорт ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантириш учун ускуналар тайёрлаб бермоқда.

ГДР 1955 йил бошидан бери ривожланаётган мамлакатларга жами 500 дан ошиқ саноат ускуналари комплектини юборди. Бундан ташқари шу вақт ичида ГДРда мана шу мамлакатларнинг 4 мингдан ошиқ граждани ўз малакасини оширди.

ЯҚИН ШАРҚДАГИ ВАЗИЯТ МУҲОКАМА ҚИЛИНМОҚДА

БАЙРУТ, 4 июнь. (ТАСС). Бу ерга визит билан келган БМТ Бош секретари К. Вальдхайм кеча Ливан президенти С. Франжье билан учрашди. Бош министр Т. Сольх ва ташқи ишлар министри Ф. Наффаа қатнашган бу учрашувда Яқин Шарқдаги вазиятнинг ривожи, жумладан Сурия ва Исроил қўшинларини бир-биридан йироқлаштириш тўғрисидаги битим, Фаластин проблемаси ва бошқа бир қанча масалалар муҳокама қилинди.

СУРИЯ АРАБ РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ КЕНГАШИНИНГ БАЁНОТИ

ДАМАШҚ, 4 июнь. (ТАСС). Сурия Араб Республикаси Халқ Кенгашининг бу ерда эълон қилинган баёнотида Сурия ва Исроил қўшинларини бир-биридан йироқлаштириш тўғрисидаги битим Сурия халқининг муҳим ғалабасидир, дейилади.

Баёнотда бу битимга Сурия қуролли кучларининг ва бутун мамлакат халқининг сабр-матонати ва мардонавор ҳаракати туфайли эришилганлиги таъкидланади. Бу битим Сурия Араб Республикаси раҳбарлари ўз сиёсатида амал қилаётган иккита асосий принципни ўз ичига олади. Бу принциплар Исроил қўшинларини улар оккупация қилиб олган барча араб территорияларидан тамомила чиқариб юборишни ва Фаластиндаги араб халқининг қонуний миллий ҳуқуқлари таъминланишини назарда тутади.

ҲАҚҚОНИЙ ТАЛАБЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 4 июнь. (ТАСС). Ёз бошланиши биланоқ Америка Қўшма Штатларида иш ташлаш ҳаракати яна кучайиб кетди.

Америкадаги 110 минг тикувчи иш ташлади. Улар иш ҳақининг оширилишини, турмуш кечириш тобора қимматлашаётганлиги муносабати билан қўшимча ҳақ тўланишини ҳамда пенсия таъминотини яхшилашни талаб қилмоқдалар. Иш ташлаганлар пикети бугун эрталаб мамлакатнинг 30 штатидаги юздан ортиқ шаҳарда фабрикалар, тикиш устахоналари ва катта универмагларнинг бинолари олдида пайдо бўлди.

Ишчилар биргалашиб, меҳнаткашларнинг ҳақли талабларини қондиришдан бош тортаётган 750 та тикувчилик саноати корпорациялари ва компанияларига биргалашиб қарши чиқдилар. Иш ташлаш ҳақиқатда бутун мамлакатни қамраб олди. АҚШ тикувчилик саноатида 1921 йилдан бери ҳеч қачон шу қадар катта миқёсда иш ташлаш бўлган эмас. Бу юзлаб корхоналар ва магазинларнинг анча вақтгача ёпилиши хавфини туғдирди.

Қўшма Штатлар саноатининг бошқа кўпгина тармоқларида ҳам кескин синфий можаролар давом этмоқда. «Доу кемикл компани» корпорациясига қарашли заводларнинг металлурглари иш ташладилар. «Дюк пауэр компани» монополиялари эгаларидан касаба союзларини ташкил этиш ҳуқуқини олиш учун курашаётган Кентукки штати шахтёрларининг ҳаракати шиддатли тус олди. Детройт автомобилсозлари ва Гейлсберг (Иллинойс штати) механикларининг, Нью-Йорк ва Нью-Жерси штатларининг автобус ҳайдовчиларининг ва Пенсильвания металлургларининг иш ташлаши кейинги ҳафтада шиддатли тус олди.

ГРАЖДАНЛИК ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИБ

◆ ИСЛОМОБОД, 4 июнь. Покистондаги ўн уч ташкилот, шу жумладан сиёсий партиялар, касаба союз бирлашмалари ва студентларнинг иттифоқлари Карочида гражданлик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун ҳаракат комитети тузилганлигини эълон қилди. Комитет составига нуфузли миллий халқ партияси, ишчи-деҳқонлар партияси, «жамоати ислом» ва бошқа бир қанча ташкилотларнинг вакиллари киритилди.

Комитетни тузишга бағишланган таъсис мажлисида қабул қилинган резолюцияда фавқулодда аҳвол бекор қилинсин, мамлакатдаги асосий демократик эркинликлар қайта тиклансин, деб талаб қилинган. (ТАСС).

БИРДАМЛИК ҲАФТАЛИГИ

4 июнда бизнинг мамлакатимизда Жанубий Вьетнам ватанпарварлари билан бирдамлик ҳафталиги бошланди. Бу ҳафталик Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукумати тузилганлигининг беш йиллиги байрами кунларида ўтказилади.

Совет — Вьетнам дўстлиги жамиятида ТАСС мухбирига хабар беришларича, шу ҳафталик мобайнида Совет Иттифоқи республикалари, ўлка, область ва шаҳарларида тузилган шу жамоат ташкилотининг 28 та бўлимида бирдамлик йиғилишлари ва митинглари ўтказилади. Жамиятнинг коллектив аъзолари бўлган заводлар ва фабрикаларда, колхозларда ва институтларда Совет—Вьетнам дўстлиги кечалари ўтказилади, Вьетнам ватанпарварларининг империалистик агрессияга қарши олиб борган кураши тўғрисида ҳикоя қилувчи фильмлар кўрсатилади, фото ва китоб виставкалари очилади. Совет жамоатчилигининг вакиллари Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти марказий комитети президиумининг аъзоси, халқ озодлик қуролли кучлари қўмондонининг ўринбосари, Жанубий Вьетнам озодлиги учун курашувчи хотин-қизлар иттифоқининг раиси Нгуен Тхи Динь бошчилигида шу кунларда мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Жанубий Вьетнам хотин-қизлари делегацияси аъзолари билан учрашадилар.

Жанубий Вьетнам Республикасининг ҳамда Вьетнам Демократик Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчихоналарининг дипломатия ходимлари шу ҳафталик билан боғлиқ тадбирларда қатнашишга таклиф этилдилар.

Вьетнам халқининг ватан озодлиги ва мустақиллиги йўлидаги курашини қўллаб-қувватлаш юзасидан бирдамлик ҳафталиклари ва ойларининг ташкил этилиши Совет—Вьетнам дўстлиги жамияти, бошқа совет ташкилотлари фаолиятининг ажралмас қисми бўлиб қолди. Империалистик агрессиянинг охирги йили — 1972 йилдагина мамлакатимизда қаҳрамон вьетнам халқига бағишланган 30 мингга яқин ҳар хил тадбирлар ўтказилди. Бу тадбирлардан бир ярим мингтаси Москвада ва Москва областида ташкил этилди. (ТАСС).

БМТ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ КЕЛДИ

ДАМАШҚ, 4 июнь. (ТАСС). Бугун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти фавқулодда кучларининг биринчи группаси Мисрдан бу ерга келди.

БМТнинг Дамашқдаги вакили хабар беришича, бу группа БМТ кучларининг Сурия Араб Республикасига келиши учун тайёргарлик кўради. Сурия билан Исроил қўшинларини бир-биридан йироқлаштириш тўғрисидаги битимга мувофиқ БМТ кучлари икки ўртадаги зонада жойлашади.

МЎЛ-КЎЛ ОЗУҚА УЧУН

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

Чорвачилик тараққиётини тезлаштириш учун курашаётган илғор колхоз ва совхозлар мўл-кўл озуқа базасини яратиш йўлида биринчи беда ўримини туғаллаб, иккинчи ўримни бошлаб юбордилар. Айни пайтда сенаж бостириш ва силос тайёрлаш қизғин бормоқда. Андижон, Қашқадарё, Тошкент областлари, Калинин, Хўжаобод, Марҳамат, Қува, Конимех, Ромитан ва бошқа бир қатор районларда озуқа тайёрлаш муваффақиятли олиб борилмоқда.

Бироқ, Хоразм, Сирдарё, Жиззах областларининг бир қатор районларида биринчи беда ўрими ҳозирга қадар туғалланмади. Қорақалпоғистон АССРнинг кўпгина районларида беда ўримида кескин орқада қолинмоқда.

Ўримнинг бундай кечиктирилиши беданинг биринчи, иккинчи ўримидан бир неча юз минг тонна қимматли озуқани бой бериш хавфини туғдиради.

Ўрим бошлангандан буён бир неча ҳафта ўтди. Лекин айрим районларда ҳозирга қадар пичан ўриш техникаларидан мутлақо қониқарсиз фойдаланилмоқда ва беда ўрими чўзиб юборилмоқда. (ўрилган беда планга нисбатан процент ҳисобида): Бўстонлиқ — 35,2, Юқори Чирчиқ — 48,8, Хива — 64,7, Ғаллаорол — 67,6, Ўзбекистон — 68,6, Ильич — 68,8 Ўрта Чирчиқ — 74,1, Фарғона — 75,2, Пайарик — 73,9, Риштон — 75,4, Жиззах — 76,6, Пахтакор — 76,9, Бағдод — 77,3, Дўстлик — 79,5, Оқолтин — 83,0, Фориш — 85,7. Сирдарё — 86,3, Чиноз районлари 86,6 процент бажарган.

Жумладан, Қорақалпоғистон АССРнинг колхоз ва совхозлари беданинг тўртдан бир қисмини, Шуманай, Ленинобод, Тўрткўл, Қўнғирот, Кегайли, Чимбой, Нукус районлари эса ўримга ажратилган беданинг эндигина 10 процентдан ҳам оз қисмини ўрдилар.

Сенаж — қимматли озуқа. Чорвадорлар уни ҳақли равишда «қишки ўтлоқ» деб атаб, қишлов даврида ундан самарали фойдаланмоқдалар. Бу қимматбаҳо озуқанинг қадрига етган Бекобод, Калинин, Пискент, Янгийўл, Избоскан, Булунғур ва бошқа кўпгина районларда сенаж бостириш муваффақиятли бормоқда ва бу борадаги белгиланган планлар аллақачон бажариб қўйилди. Сенаж бостириш плани республика бўйича 53 процент бажарилгани ҳолда Фарғона областида эндигина — 19, Жиззах областида —35, Хоразм областида — 32 процент адо этилди. Шу вақтга қадар Дўстлик, Бағдод, Мирзачўл, Октябрь ва Қорақалпоғистон АССРнинг кўпгина районларида сенаж тайёрлашга киришилгани ҳам йўқ. Учқўрғон, Бойсун, Поп, Гагарин, Тўрақўрғон, Жарқўрғон, Урганч, Боғот, Қўшкўпир районлари сенаж бостириш планларини 5—21 процент атрофида бажардилар.

Фарғона областининг кўпгина районларида сенаж тайёрлаш технологиясини мақтовга сазовор деб бўлмайди. Ўзбекистон, Фрунзе, Охунбобоев, Киров, Олтиариқ ва бошқа бир қатор районларда сенаж бостириш планлари 3,2-8,7 процент атрофида бажарилди. Шу рақамлар бу районларда озуқа жамғариш иши устидан назорат бўшаштириб юборилганлигини кўрсатади, албатта.

Кўриниб турибдики, аҳвол бир мунча ташвишли. Жойлардаги қишлоқ хўжалик органлари, партия ва совет ташкилотлари озуқа тайёрлашнинг аҳволини тубдан яхшилашлари лозим. Озуқа жамғариш бригадаларини ишчи кучлари, транспорт билан етарлича таъминлаб ва ўрим-йиғим техникаларидан унумли фойдаланишни йўлга қўйишлари даркор. Сенаж қурилмалари, силос траншеялари қуришни тезлаштириш талаб қилинади. Бу ишда колхоз ва совхозларни оталиққа олган саноат ва қурилиш ташкилотлари катта ёрдам кўрсатишлари лозим.

Витаминли ўт талқони ишлаб чиқариш борасида ҳам ишлар қониқарсиз олиб борилмоқда. Хоразм, Наманган областлари хўжаликларида витаминли талқон тайёрлаш юзасидан зиммага олинган мажбуриятларни бажаришга киришилгани йўқ. Қашқадарё областида планда белгиланган 7 минг тонна витаминли талқон ҳисобидан 54 тонна, Самарқанд областида 8,5 минг тонна ҳисобидан эндигина 69 тонна ёки планда белгиланганига нисбатан 0,8 процент талқон тайёрланди, холос. Бошқа областларда ҳам витаминли талқон ишлаб чиқариш яхши йўлга қўйилганича йўқ. Барча агрегатларни зудлик билан ишга солиш, АВМ ва ОГМ агрегатларининг икки сменали ишлашини ташкил этиш ва витаминли талқон ҳамда донадор озуқа тайёрлаш ишини ҳар томонлама кучайтириш лозим.

Республиканинг жанубий районларида ғалла ўрим-йиғими бошланди. Айни пайтда сомон жамғариш ҳамда уни сақлаш тадбирларини кўриш ва унинг нобуд бўлишига, талон-торож этилишига йўл қўймаслик керак.

Маккажўхори ўрими ва силос бостириш пайти яқинлашмоқда. Бир қатор хўжаликларда маккажўхори ўрадиган комбайнлар ва бошқа мавжуд техникалар ремонти туғаллангани йўқ, силос учун ўралар тайёрлаб қўйилмаган. Ҳар бир хўжаликда мавжуд техниканинг маккажўхори ўрими ва силос бостиришга тайёрлигини назорат остига олиш ва бутун куч ва имкониятларни маккажўхорини қисқа муддатларда ўриб-йиғиб олиш ҳамда экиндан бўшаган майдонларга такрор озуқа экинлари экишга қаратиш зарур.

Маҳаллий партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз-совхозларнинг раҳбарлари ва мутахассислари озуқа жамғаришнинг аҳволини жиддий ўрганишлари, барча эътиборни маккажўхори ва беда парваришини кучайтиришга, сенаж ва силос бостиришни қисқа муддатларда туғаллашга қаратмоқлари лозим. Токи, фермаларда чорва озуқаси ҳар қачонгидан мўл бўлсин!

Қуйида республика областларида озуқа тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1974 йил 3 июнга қадар бўлган маълумот келтирилади:

(Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — табиий ва экилган ўтлардан тайёрланган пичан; учинчи стун — бостирилган сенаж; тўртинчи стун — тайёрланган витаминли ўт талқони).

Планга нисбатан процент ҳисобида

ҚҚ АССР	5,0	1,8	0,5
Андижон	35,8	76,1	4,8
Бухоро	23,7	58,2	2,8
Жиззах	16,1	34,7	11,6
Қашқадарё	10,1	84,3	0,8
Наманган	24,3	49,9	—
Самарқанд	12,9	64,3	0,8
Сурхондарё	16,1	55,8	5,0
Сирдарё	15,7	69,6	4,7
Тошкент	14,0	83,1	5,9
Фарғона	39,3	18,8	5,4
Хоразм	11,1	31,7	—
Республика бўйича	16,5	53,0	3,2

Озуқа тайёрлаш — бу улкан ўрим-йиғим мавсумининг бошланиши. Етарли даражада пичан, сенаж, силос, витаминли талқон, донадор озуқалар тайёрлаш ва жамғариш учун ҳамма имкониятларни ишга солиш керак ва бу муҳим иш ҳар бир хўжаликда партия ташкилотларининг мунтазам назорати остига олиниши даркор. Озуқа мўл-кўллиги учун курашни ғалла ўрим-йиғими даражасига тенг билмоқ лозим.

1799 А. С. ПУШКИН 1974

ЗУЛФИЯ.

АЛЕКСАНДР СЕРГЕЕВИЧ!

Мен Шарқли,
Шарқлилар удуми шундай.
Азиз кишимизни Сиз деб атаймиз.
Россия тунидан туғилган кундай
Дилимиз ёритиб яшар даҳонгиз...

Шарқ—шоир макони,
Шеър—юрак қони,
Биласиз, шеър демак дилдираган жон.
Қул қўли кишанда,
Тул ғамга банда
Зулмдан ҳориса шеър битган хон.

Хонлар ўтди қуллик аравасида,
Қўл эмас дилдан ҳам кишанлар тушган.
Сизнинг Россия-ла
Бизнинг эллар ҳам
Бир бутун юракдай бедаҳл гулшан.

Яхлит гулшан элда йиллар заргари,
Халқ ўлмас дурларни терди саралаб.
Шеърият боғида,
Минг хил либосда
Рус қалбин бетакрор сўнмас бир созда
Сиз куйлаб юрасиз диллар оралаб.
Ёнингизда Шарқнинг мўйсафидлари —
Навоий, Фузулий, Ҳофиз асрлар
Ута келиб сиз-ла қуради суҳбат.
Бир орзу, бир дард-ла чақнар сатрлар,
Еритар чеҳрангиз ҳудудсиз шуҳрат
Шеър тожи — ўлмаслик аталмиш қисмат!

Александр Сергеевич! Қисмат не
жумбоқ,
Гоҳ у тоғ чўққиси,
Гоҳ у тубсиз чоҳ,
Ишқдан, эзгуликдан,
Дард ҳақиқатдан
Йўғрилган мисралар дилларга ҳамроҳ.

Йиллар Сизга келиб ўтади бойиб,
Диллар ўз меҳри-ла шаънингиз ёйиб,
Замон ўтган сари чақноқроқ ҳар сўз.
Уқ тешган танингиз ер қучоғида
Дилингиз ҳар сўздан боқар нақ юлдуз.

Мана, мен ҳам ўз-ла қолган чоғимда,
Дил ё хит, дил ё шод истаб суҳбатдош
Навоий ё Сизни қўлга оламан.
Менинг аёл қалбга Лайли, гоҳида
Татьяна бўларкан энг мунис йўлдош
Аёл буюклигин куйлаб қоламан,
Ва нақ Сиз бошимда зукко муаллим
Турасиз, мен сўзга бераман пардоз.
Буюкликка шогирд, заиф қаламим
Улмас муэзангиздан олади парвоз.

Навоий демишки:
«Шеър — дил ҳамроҳи»
Бугун юлдуздан кўп Сиз ҳамроҳ диллар.
Қани эшитсангиз, қай жаранг, оҳанг
Уқир ўз тилида Сизни не эллар.

Янги тонг отмоқда, кекса асрда
Гўдакка кўкрагин тутади она.
Ким билсин қай уйда ва қайси тилда
Янграр сиз тинглаган, ё битган алла...

Она қалби Сизнинг шеърдан сертўлқин,
Келажак қўлига бермакда бугун.

ЧААДАЕВГА АТАБ

Севги, умид, мағрур шуҳрат орзуси
Бўлмайди овунчоқ бизга кўп замон.
Утди ёшлигимиз ўйин-кулгуси
Гўёки туш, гўё тонгдаги туман.

Аммо, жўшар ҳали орзумиз бизнинг,
Машъум салтанатнинг зулми остида —
Тўзимсиз қалбимиз талпинишида
Тинглармиз даъватин Ватанимизнинг.

Ошиқ йигит ширин ҳилват дамини
Зориқиб кутгандай, бўлиб нигорон.
Муқаддас озодлик минутларини
Ишонч-ла кутамиз энтикиб ҳамон.

Ҳали эрк майлида ёнар эканмиз,
Юрак ҳаёт экан, номусга-шонга,
Дўстгинам, Ватанга жонни тикканмиз.
Кўнгил орзулари фидо ўшанга.

Дўстим, ишон: шаксиз балқиб қалқажак,
Дилбар бахтиёрлик ёруғ юлдузи,
Россия уйқудан тез уйғонажак,
Ҳам ҳокими мутлақ вайронасига
Бизнинг номимизни албат ёзажак.

ЯНГИ ТАРЖИМАЛАР

Хаёлимда не туғилса ҳам,
Дилда нимаики тўқийман, —
Фақат, фақат кекса энагам,
Ёшлик йўлдошимга ўқийман.

* * *

Ҳужрамда ўлтираман,
Танҳолик зериктирмас,
Опамни унутаман,
Ҳеч нима озор бермас.
Китоблар йўлдошимдир,
Тунлар суҳбатдошимдир —
Қўшиқлар куйлашади,
Эртаклар сўйлашади,
Улар билан иноқман,
Ҳеч айрилмас ўртоқжон.

* * *

Эсга олинг, дўстлар, ўтди замонлар,
Даврамиз толеи бир хил давронлар,
Нималар гувоҳи бўлмадик ахир!
Уртада ўйналди ўйинларки — сир,
Эллар бошларини тошга уришар,
Шоҳлар ағдарилар, яна туришар
Меҳробларни булғар энди ҳар кун қон,
Одамлар изларди эрк, ғурур ё шон...
Қўшин ортидан ҳам қўшин оқарди,
Кетганлар кетидан-қолган боқарди.
Биродарлар билан видолашардик,
Дилда ўкинч ва ғаш тўлиб тошарди.
Улимга бош тикиб ёндан ўтганлар,
Жангга кетганлар —
Кўнглимизга рашк ҳам солишар эди...
Шундай, қабилалар олишар эди,
Босди Рус ерини у мақтанчоқ ёв,
Енди улуғ Москов, муқаддас Москов,
Унинг ёнғинида оқарарди қор,
Қорки, ёв қўшини учун гўр тайёр.

* * *

Дўстларим, субҳидам на гўзал бунда!
Ҳоле далалардан, салқин сойлардан,
Сирли сояларга бой тўқайлардан
Мағрурона бошин кўтарар кун-да.
Ҳаммаёқ ёришар; жилғалар тошқин,
Жилғалар куйлайди, қирғоқлар ёрқин,
Ярқирарди ҳали шудринг йўлларда
Ҳам олтин кўлларда
ўйнамас тўлқин, —
Дўстлар, қўлларга тез олингиз асо,
Водий ҳам ўрмонни ораланг расо,
Тепалар бошига ошинг беқўрқув,
Узоқ тунда ширин бўлғуси уйқу.

* * *

Кўк юзига кўлка тушгани замон,
Ҳаёт овунчоғи, шодлик тангриси —
Лиммо-лим қадаҳла келсин шодумон,
Бохус, салтанат қур!
Дўстлар бариси —
Сенга иноқ, шўх базм тузар ёнма-ён.

* * *

Нимадан тинди, ҳай, шодумон овоз!
Янгра, бохусано, қўшиқ ва ашъор,
Бор бўлсин: қизларки эрка, сарвиноз —
Жувонларки бизни севар лутфикор.
Тўлдириб, тўлдириб қуйинг қадаҳга.
Жаранглаб турсин.
Бода кўпирсин —
Ноёб узукларни ташланг оёққа —
Кўтаринг бир йўла, қадаҳлар жаранг.
Бор бўлсин ҳур илҳом, ақл-идроқ, онг.
Муқаддас офтоб, порла-оловлан.
Еруғ тонг отганда чароғон қандил —
Ранги ўчиб, сўнган янглиғ сохта дил,
Соҳта донишмандлик сўнар беомон —
Порлоқ ақл қуёши олдида албат.
Балқи бор бўл офтоб. Йўқолсин зулмат.

МИРТЕМИР таржималари.

УЛУҒ ШОИР

ОЙБЕК

Ўзбек совет адабиётининг классиги, ўлмас адибимиз Ойбек ушбу мақоласини Пушкин туғилган куннинг 150 йиллиги тантанали нишонланаётган кунларда ёзган эди. Мақола матбуотда эълон қилинмаган. Ҳурматли газетхон! Пушкиннинг 175 йиллиги башарият маданиятининг йирик байрами сифатида нишонланаётган шу кунларда уни биз сизга биринчи марта айрим қисқартишлар билан тақдим этмоқдамиз.

АЛЕКСАНДР Сергеевич Пушкиннинг қайси бир жилдини қўлга олманг, худди баҳор қуёшида яйрагандай бўласиз. У асарлар яратилгандан буён кўп даврлар ўтди, халқлар тарихида не-не воқеалар, ҳодисалар, ўзгаришлар гирдоби рўй берди, лекин шоир таранnum этган фикрлар, ҳислар ва картиналар шундай тирик, шундай ёрқинки, гўё замонлар уларнинг руҳини, ҳуснини борган сари камолотга эриштирган. Улуғ рус халқининг гениал шоири ва жаҳон адабиётининг нодир санъаткори ўз поэзиясининг кўкламги боғи билан юраклерни ҳамиша мавжлантиради.

Александр Сергеевич Пушкин ижодиёти бошланишиданоқ ўз улуғ халқининг қаҳрамонликларга тўла тарихига чуқур муҳаббат билан суғорилди.

1812 йилги Ватан уруши эпопеяси даврида халқ оммаларида денгиздай қайнаган, чайқалган ватанпарварлик ҳислари ёш Пушкиннинг юрагини тўлдирди. Шоир ижодиётининг илк даври қўшиқлари — Лицей шеърларида ватанпарварлик ҳислари, ватанга ва унинг ҳалоскорларига ҳурмат ва муҳаббат, халқ қаҳрамонлигини мадҳ этиш каби олий мотивлар куйланади.

Шоир ёшлигидан бошлаб рус маданиятини севди, унинг улуғ арбобларини ҳурмат қилди. Рус халқининг тарихий ғалабалари, унинг ҳарбий шавкати ва буюк лашкарбошилари билан фахрланди. «Россияга бухтон қилувчиларга» номли шеърида қуролни кўз-кўз этиб, урушқоқлик билан гердайганларга рус халқининг қудратини, унинг азаматини ифтихор билан тараннум этади.

Буюк рус адабиётининг меъмори бўлган Пушкин рус тилини чуқур севди, унинг бой хазинаси устида ҳормай-толмай ишлади, рус тилини бойитди. Шоир ўз она тилини бошқа Европа тилларидан афзал кўрди. Пушкин халқ оғзаки ижоди билан жуда қизиқди, рус фольклор асарларининг мотивларидан фойдаланиб ажойиб бадиий полотнолар яратди. Унинг эртаклари сюжети, баъзи буржуа олимлари исбот қилишга уринганидек, китоблардан олинган эмас, ғарб ёки шарқ халқлари фольклоридан терилган эмас, балки рус халқининг бой фольклор хазинасидан танланиб, гениал шоир тарафидан юксак бадиий формага қуйилгандир. Кўп эртакларни, қўшиқларни ўз қўли билан ёзиб олган, тўплаган. Пушкин ўзининг бутун юраги билан, бутун борлиғи билан рус заминида, рус ҳаётида ижод этди. Рус халқининг гениал миллий шоири халқ одатлари, анъаналарини ўз асарларида меҳр билан тасвирлади.

Пушкин — рус халқининг буюк даҳоси ўз даврида дворянлар орасида ва аристократик доираларда ҳукмрон бўлган космополитизмга ашаддий душман бўлди. Ўз халқини менсимаган, унинг тили, адабиёти, маданиятини хўрлаган ва нуқул ажнабийликка кўр-кўрона тақлид этиб, унга қулларча бош эгган элементларнинг разиллигини, маъно юпунлигини шоир фош этди.

Пушкин рус халқидаги, рус деҳқонларидаги ажойиб сифатларни чуқур сезар эди, Россия келажагининг улуғлигини кўрар эди. Россияда крепостнойчилик режими кенг, даҳшатли шаклда ҳукм сурар эди. Унинг панжасида бениҳоя эзилган рус деҳқонлари, эзувчиларга қарши ҳар ер-ҳар ерда қўзғалон кўтарар эдилар. Бу даврнинг энг илғор, энг яхши одамлари, крепостнойчиликни, жабр-зулмни қоралар эдилар, халқни уйғотишга тиришар эдилар. Пушкин бу даврнинг илғор одамлари, ватанпарварлари, революционерлари бўлган декабристлар билан маҳкам алоқада бўлди...

Пушкин декабристлар муҳитида тарбияланди. Шоир ўз қалбининг бутун нафрати билан, ғазаби билан крепостнойчиликни, самодержавиени, истибдодни қоралади. Шоир порлоқ, кучли мисраларда ватанпарвар юракнинг озодлик орзуси ўтида ёнганини ифодалади.

Пушкин халқни крепостнойчилик зулмидан озод кўришни, бахтли бўлишини, юксалишини орзу қилди. Пушкиннинг озодликка бўлган кучли ташналигини, халқ бахти учун қайғурганлиги, жабр, зулм, бебошликка ва тожу-тахтга қарши нафрат ўтини «Эркинлик», «Қишлоқ» ва бошқа ўлмас шеърларида ифодалади. Пушкин декабристларнинг ташкилотига аъзо бўлиб кирмаса-да, бутун юраги билан уларнинг ичида эди. Пушкин крепостнойчиликка, у вақтда мавжуд сиёсий тартибга қарши нафрат билан суғорилган ўткир шеърлари учун жанубга сургун қилинганидан кейин у полициянинг алоҳида назорати остида эди. Шунинг учун Россиянинг улуғ шоири ҳаётини таҳликага қолдирмаслик учун декабристлар уни ташкилотга жалб этмаганлар. Бироқ Пушкин ўз ижодиёти билан декабристларнинг ишига ёрдам берди. Уларнинг қўзғалони бостирилгандан кейин ҳам шоир бутун умрида декабристларнинг идеяларига содиқ қолди. Шоир учун дунёда энг олий нарса — озодлик. Озодликсиз халқ учун ҳаётда бахт ва нашъа йўқ. Пушкиндаги озодликнинг, халқнинг ғалабасига чуқур ишончини мана бу мисралар очиқ кўрсатади:

Дўстим, ишон: шаксиз
балқиб қалқажак,
Дилбар бахтиёрлик ёруғ
юлдузи,
Россия уйқудан тез
уйғонажак,
Ҳам ҳокими мутлақ
вайронасига
Бизнинг номимизни албат
ёзажак!

Улуғ халқнинг миллий даҳоси Пушкин изчил ва асл гуманист эди. У халқлар, қабилалар ҳаётини, расм-одатларини меҳр билан текширар, уларнинг маданиятига ҳурмат билан қарар эди. Шоир халқлар орасида дўстлик, тинчлик барпо бўлажагини хаёл қилар ва бунга чуқур ишонар эди. Унинг дунёқараши ҳам миллий чегараланишдан, торликдан озоддир. Унинг ижодиётида ҳар қандай ирқий, диний айирмалардан из ҳам йўқ.

Пушкин халқдан узоқ ва унга ёт бўлган сарой-аристократик адабиётига чек қўйди. У ўз даҳоси билан рус адабиётини янги юксак босқичга кўтарди. Пушкин халқни куйлади, халқ ҳаётига шўнғиди. У содда халқнинг фикр ва ҳисларини ифода этишдан завқланди, жонли эҳтиросларни ифодалашда, реал ҳаёт картиналарини чизишда ҳақиқий поэзияни кўрди. Пушкин рус адабиётида реализм учун курашди, ўзининг ўлмас асарларида реализмни тасдиқлади...

Пушкин қисқа муддат ичида турли жанрлар, формаларда кўп ва ғоят баркамол асарлар яратди, поэзияда, прозада, драматургияда янги йўллар очди, рус адабий тилини барпо этди. Рус халқига хос ҳамла билан қисқа муддатда «Евгений Онегин», «Борис Годунов», «Полтава», «Мис отлиқ», «Капитан қизи» каби ажойиб йирик полотнолар, бири-биридан гўзал, мукаммал, сеҳркор поэмалар яратдики, бу асарларнинг ҳатто бириёқ шоир даҳосини кўрсатишга, уни улуғ шоирлар қаторига қўшишга қобилдир. Рус адабиётининг ҳамма гениал ва буюк талантли ёзувчилари, шоирлари, драматурглари Пушкин мактабида, унинг даҳосининг қуёши ила тарбия топмишлардир.

Пушкин фавқулодда ўткир қарашга, ўткир мушоҳада қилишга эга эди. У ҳаётни чуқур ўрганди. Ҳодисаларни жуда чуқур анализ қилар эди. Пушкин ўз замонаси илм ва фалсафасининг чўққиларини эгаллаган эди. Шоир ўз халқининг ўтмишидаги ва замонасидаги илғор фикрини, ўзга мамлакатларни ҳар тарафлама ўрганди. Шоир кўп ўқиди, китоблар унинг энг севимли дўстлари эди. Пушкинни шундай ижодий ғалабаларга қисқа муддатда эришмоғига унга хос бўлган меҳнатсеварлик катта роль ўйнаган. Дарҳақиқат, шоир фавқулодда меҳнатчан бўлгани маълумдир.

Пушкин қисқа муддатда ғоят хилма-хил, идея ва бадиий форма жиҳатидан ғоят нодир, баркамол асарлар яратди. Пушкин асарларининг ҳар бири у вақтда рус адабиёти учун тамом янгилик бўлди. Пушкинга қадар, асосан сарой-аристократик услуби, қасидачилик ҳукм сурар эди. Аксинча, содда одамларни, содда ҳаёт ва жонли табиат картиналарини кўрсатишга тиришган асарларни «дағал» деб айблар эдилар. Пушкин ижодиётининг бутун илдизлари, юқорида айтганимиздек, халқ ҳаёти ва халқ ижодиётидирки, бу битмас-туганмас манбадан санъаткор ўз асарлари учун мўл-мўл озиқ олди. Пушкин соғлом, тўлақонли асарларини реал ҳаётни акс эттириш орқасидагина ярата олди. Шоир содда халқ ҳаётини, содда одамларни кўрсатишни адабиёт учун энг тўғри, энг ижобий, энг илғор, энг умидбахш тенденция ва йўналиш деб билди. Шунинг учун классицизм тарафдорлари, ҳар нав эстетлар шоирнинг гениал асарларига ҳар ёқдан тош ота бошладилар. Шоирга реалистик йўналишни барпо этишда, уни тасдиқлашда улар билан давомли курашлар олиб боришга тўғри келди. Классицизм эстетикасига қарши кураш садоларини биз «Евгений Онегин»нинг кўп ерларида учратамиз. Пушкиннинг реализм учун курашида ҳам, шоирнинг ватанпарварлиги, халқпарварлиги равшан кўринади. Маърифатпарвар шоир учун адабиёт халқники бўлиши керак эди. Адабий асарлар халқ ҳаётини, реалликни кўрсатиши ва халққа хизмат қилиши керак эди...

Пушкин поэзияси нақадар кенг, нақадар бой, нақадар мукаммал. Бу поэзия, буюк халқнинг юрагидай чегарасиздир. Бу—фикрлар, ҳислар, эҳтирослар тўла денгиздир. Шоир ўз поэзиясида халқ завқини, унинг орзуси ва фикрини, ҳисларини, ўйини бутун овози билан олтин мисраларда куйлади. Пушкин поэзияси ҳаётга, ерга хос бўлган қизғин, ёрқин, жонли фикрлар, ҳислар билан лим-лим тўладир. Пушкин поэзияси шоирга хос оптимизм билан нафас олади. Ҳатто унинг қайғуси ҳам шуъладор ва табиийдир. Бу поэзиянинг ҳар бир асари қуёшда чақнаган булоқдай оқади, жонли, сеҳргар тил билан куйлайди. Пушкин ўз поэзиясида рус тилининг ажойиб бойлигини, гўзаллигини, музикавийлигини ва чуқур ифодачанлигини мукаммал кўрсата олган.

Пушкин бутун Россияни қоронғи тундек босиб ётган феодал крепостнойлик тузуми даврида яшади. Подшо бошлиқ ҳамма сарой фитнакорлари, ҳар нав амалдорлар унинг революцион ватанпарварона ва фош қилувчи асарлари учун шоирдан нафрат қилдилар, унинг, ўз эътиқодларида маҳкам турган шоирнинг ғурурли бошига кўп марта бало тоғларини ағдардилар, унинг ҳаётини заҳарлашга уриндилар. Лекин халқ бахтининг ва озодликнинг куйчиси ўз замонида энг илғор, энг нурли, олижаноб фикрларни тараннум этишда изчил давом қилди.

Пушкин ўзининг бутун улуғворлиги, гўзаллиги билан фақат бизнинг совет давридагина кўз олдимизда рўй-рост гавдаланди. Ленин партиясининг раҳбарлиги остида ва улуғ рус халқининг ёрдами билан янги социалистик маданият ва адабиёт яратишда тарихий муваффақиятларга эришган барча совет халқларининг, жумладан ўзбек халқининг ва адабиётининг тараққиётига Пушкин ғоят катта таъсир кўрсатди.

Пушкин поэзиясининг ўзбек совет шеъриятига кўрсатган хайрли таъсири ҳамма учун равшандир. Пушкинни ўқиш, ўрганиш ва айниқса уни ўзбек тилига таржима этиш орқали шоирларимиз Пушкиндан маҳорат сирларини ўргандилар. Ўзбек совет поэзиясига кириб ўзлашаётган шеърий формалар — баллада, элегия, бағишловлар бари Пушкин поэзиясидандир. Бу кунги достонларимиз Пушкин мактабида ўқиш ва ўрганишнинг натижасидир. Шеър тузилиши ва қофиялар системасида ҳам улуғ рус шоирининг сабоғини очиқ кўриш мумкин. Айниқса ўрта асрларга хос эстетик нормалардан янги, реалистик, жонли, табиий образлар системасига ўтишда Пушкин бизнинг шоирларга муаллим бўлди. Лекин ёзувчиларимиз, агар улар сўз мастери бўлмоқни истасалар, классик ва ҳозирги замон рус адабиётини чуқур ўрганишлари керак, ҳар бир ўзбек ёзувчиси Пушкиннинг гениал адабий меросини ўз миясига сингдириши керак. Биз пушкиншуносларнинг етишмагини истаймиз.

Ўзбек тилига Пушкиннинг ўлмас асарлари таржима этилмоқда. Бу соҳада кўзга кўринарли ишлар қилинди. Таржималарнинг сифати, албатта, бир текис эмас, Пушкин гениал асарларининг бутун гўзаллигини, баркамоллигини ўзбек тилида бера билиш масаласи таржимон- шоирлардан ғоят катта ижодий меҳнатни талаб қилади. Айрим йирик асарлар турли шоирлар тарафидан қайта-қайта таржима этилиши керак. Бу масалада шоирлар орасида ижодий мусобақа авж олиши лозим.

Ақл ва нур тантанасига гимн куйлаган, ўлмас асарлар ижодкори улуғ Пушкин бизга, совет одамларига жуда яқин ва жуда қимматли, жуда ҳам ҳамоҳангдир. Пушкин ёлғиз рус халқи поэзиясининг қуёшигина эмас, балки абадий дўстлик билан бирлашган совет халқлари поэзиясининг қуёшидир.

МЕРОСДАН ҚАТРАЛАР

Узимнинг камер-юнкерлигим ҳақида миннатдорлик билдирмаганим, шукрона қилиб гапирмаганим подшога ёқмади. Лекин мен фуқаро бўлишим мумкин, аммо подшонинг қули ва мазаҳига сазовор бўлишни истамайман.

* * *

Дадил бўлайлик, ўзимизнинг тилимиз, урф-одатларимиз, тарих ва қўшиқ, эртакларимиз бор... Бизнинг ҳар бир мақолимиз қандай чуқур маъноли, ажойиб ифодали. Тилланинг ўзгинаси-я!.. Қадимги қўшиқ, эртак ва бошқаларни ўрганиш рус тилининг хусусиятларини пухта ўрганиш учун албатта зарур.

* * *

Агар бизнинг ёш шоирларимиз ўзларида бор — одатдаги ғояларидан кўра бойроқ ғояларга эга бўлсалар, бу уларга зарар қилмас эди. Фақатгина ўтмиш, ёшликни хотирлаш билан адабиётимиз кўп олдинга силжимайди.

* * *

Нима учун ўз фикримизни очиқ изҳор қилмайлик! Агар биз шахсий муносабатларимизга қараб иш қилсак, ҳеч қачон одил танқид бўлмайди.

* * *

Ронсар сингари Малерб ҳам ҳозир ёддан чиқарилган. Бу икки талант ўзларининг бутун кучларини шеърни маҳоратга эриштириш учун курашга сарф қилдилар... Ҳақиқий ҳаётни бир чеккада қолдириб, кўпроқ тил механизмига, сўзнинг ташқи шаклларига эътибор берувчи ёзувчилар ана шу кунга тушажак.

* * *

Услуб қанча содда бўлса, шунча яхши... энг муҳими: ҳақиқат, самимият.

* * *

Асарда фикр ва туйғунинг ҳаққонийлиги, ифоданинг аниқлиги, дид, ойдинлик ва зеболик зарур. Унда ҳеч қандай чалкашлик, ноаниқлик, ортиқчалик, ғайри табиий тасвирлаш ва зўрма-зўраки туйғулар бўлмасин.

* * *

Доимий меҳнатсиз — ҳақиқий буюк иш қилиш мумкин эмас.

* * *

Олимлар билан ёзувчилар маърифатнинг барча олдинга интилишларида, маърифатнинг барча ҳаракатларида илғор сафни эгаллайдилар.

* * *

Узоқ замон халқ меҳрига
бўлажакман мушарраф,
Чунки, рубобим билан эзгу
ҳислар туғдирдим.
Шу ёвуз замонамда куйладим
эркни мақтаб,
Хор-зорларга ачинмоққа
чақирдим.

ШЕЪРИЯТ ҚУЁШИ

Бепоён мамлакатимиз халқлари, бутун прогрессив инсоният рус шеъриятининг қуёши Александр Сергеевич Пушкин туғилган куннинг чоракам икки асрлик юбилейини зўр тантана билан нишонламоқда. Шу айём арафасида мухбиримиз Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Нашриёт ишлари, полиграфия ва китоб савдоси давлат комитети раисининг ўринбосари А. И. Акбаровга мурожаат қилиб нашриёт ходимлари шоир юбилейини қандай кутиб олаётганликларини сўзлаб беришни илтимос қилди.

«...Поёни йўқ улуғ Русь, ундаги барча эллар» қатори ўзбек китобхони ҳам Пушкин шеъриятини ўтган асрнинг саксонинчи йиллариданоқ ўз она тилида ўқишга муяссар бўлганди. Улуғ Октябрдан кейин шоирнинг шеърият чашмаси ўзбек хонадонида ҳам шарқираб оқди. Ўзбекистон ССР Давлат китоб палатасининг маълумотларига кўра, 1930 йилдан буён А. С. Пушкин асарлари республикамизда ўзбек, рус, қорақалпоқ тилларида қарийб 80 марта нашр этилди. Пушкиннинг ўлмас ижоди билан халқимизни ошно этишда Ғафур Ғулом, Ойбек, Ҳамид Олимжон, Уйғун, Усмон Носир, Абдулла Қаҳҳор, Миртемир, Шайхзода, Иззат Султон, Темур Фаттоҳ, Ҳамид Ғулом ва бошқа моҳир сўз санъаткорлари хизмати катта бўлди.

«Дубровский» повести 1930 йилдаёқ ўзбек китобхонлари ҳукмига ҳавола этилган эди. Ўша йилларда «Бекат назоратчиси», «Боғчасарой фонтани», «Евгений Онегин», «Кавказ асири», «Капитан қизи» асарлари ўзбек тилида босилиб чиқди.

Кейинги йилларда халқимизнинг А. С. Пушкин ижодий меросига қизиқиши беқиёс ортди. Айни пайтда унинг ижоди Совет Ўзбекистони ёзувчилари ва шоирлари учун маҳорат мактаби ҳам бўлди. Қирқинчи йилларнинг охирларида Пушкин асарларининг тўрт томлиги нашр этилди. Улуғ шоирнинг меросига қизиқиш шу қадар катта эдики, Ўзбекистон Давлат нашриёти кўп сонли китобхонларнинг талабини ҳисобга олиб, бу тўрт томликни қайта нашр этди.

Нева соҳилидан нур эмган қорақалпоқ диёри халқи ҳам гениал шоир асарларини ўз она тилида ўқишга муяссар бўлди. У. Сафаров, А. Шомуродов, М. Дарибоев, И. Сагитов ва бошқа ижодкорлар таржимасида «Балиқчи ва балиқ ҳақида эртак», «Дубровский», «Капитан қизи», «Руслан ва Людмила» асарлари босилиб чиқди. Умуман, шоир асарлари қорақалпоқ тилида ўн беш мартадан кўпроқ нашр этилган.

Шуниси қувончлики, бугунги кунда ўзбек ва қорақалпоқ китобхони А. С. Пушкин ижодий меросидан тўлалигича баҳраманд бўлди. Бу — ўзининг олтин юбилейини нишонлаётган республикамиз маданий ҳаётидаги катта воқеадир.

Китобхонларга шуни маълум қилишни истардимки, А. С. Пушкиннинг 175 йиллик юбилейига ноширларимиз ҳам муносиб совға тайёрладилар. Ғафур Ғулом номли бадиий адабиёт ва санъат нашриёти «Капитан қизи», «Ёш гвардия» нашриёти «Руслан ва Людмила» ҳамда бошқа эртакларни нашр этди. Шунингдек, Пушкин лирикасининг бир томлиги ва бошқа асарлари ҳам китобхонларга етказиб берилади.

АХБОРОТ

КЕЧАГИ ПОЧТАДАН

ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

Грунтомер Иттифоқимиздаги кўпгина гидроиншоот қурилишларида еросги тупроқ таркибини аниқлаш, сифатини белгилашда ишлатиладиган механизмдир. Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти студентлари конструкторлик бюросида ишлаб чиқилган бу механизмга Иттифоқимизнинг кўпгина қурилиш ташкилотларидан буюртмалар келиб турибди. Братск, Усть-Илим ГРЭСи, КамАЗ қурувчилари уни синаб кўрдилар. Красноярск ва абаканликлар ҳам грунтомер тайёрлаб беришни сўраб буюртма беришган.

Студентлар конструкторлик бюросида ишлаб чиқилган тери қуритувчи сушилка ҳам маъқуллаб кутиб олинди. У қоракўлчиларимиз учун ғоят қўл келмоқда.

А. ФОЗИЛОВ.

БАЛИҚЧИЛАР ЗАФАРИ

Ўзбекистон ССР, Ўзбекистон Компартияси ва Қорақалпоғистон АССРнинг ярим асрлик олтин тўйини муносиб кутиб олиш учун Жанубий Орол балиқчилари социалистик мусобақани яна ҳам авж олдириб юбордилар. Улар 4 йиллик планда белгиланган 260 минг 230 центнер ўрнига 274 минг 675 центнер балиқ овлаб, планни ошириб бажарганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

БОЛАЛАРИНГИЗГА ЎҚИБ БЕРИНГ

ШАНБАЛИК

Шанбаликда хўп ишладик,
Ҳаммадан биз кўп ишладик.
Дарахтларнинг тагин чопдик,
Кўп ишларни ўйлаб топдик.
Деворларни оқладик биз,
Ишда тартиб сақладик биз.
Шундай катта ҳашар бўлди,
Кўрган ақли шошар бўлди.

КИЧКИНА...

Кичкина ишда ҳам
Катта фойда бор.
Кичкина иш — катта
Ишга пойдевор.
Ҳар нарса кичикдан
Бўлади катта
Шундан ўзимиз ҳам,
Кичик, албатта.

Толиб ЙЎЛДОШ.

ТУРИЗМ

САЁҲАТЛАР МАВСУМИ

Гўзал ва сўлим ёз бошланди. Бепоён қир ва адирлар, ҳушҳаво водийлар, ўркачли тоғлар бағри-ю, соя-салқин боғ-хиёбонлар ўзгача таровот, манзара касб этди. Она табиат бутун борлиғини, латофатини яна кўз-кўз қилмоқда.

Ёз — меҳнат отпускасини мазмунли ўтказиш учун қулай мавсум. У айниқса саёҳатсевар туристлар учун энг қулай фасл. Туризм — фаол дам олиш демакдир. Хўш, ана шундай ҳордиқ чиқаришни ихтиёр этганларга қандай хизмат кўрсатилади? Мамлакатимиз ҳамда ўлкамиз бўйлаб сайр этишни кўзлаётганларга қандай имкониятлар яратилади. «Совет Ўзбекистони» мухбири республика туризм ва экскурсия Советининг раиси Э. Аминов билан шу хусусда суҳбатлашди:

— Туризм аҳолининг сиҳат-саломатлигини яхшилашнинг муҳим омили сифатида эътибор қозонмоқда, — дейди Эльмар Аминов. — Кейинги икки йил мобайнида ўзбекистонлик саёҳатсеварларга қарийб 19 миллион сўмлик ҳажмда хизмат кўрсатилди. Туризмнинг ҳар хил кўринишлари бўйича 500 дан ортиқ киши яратилган имкониятдан мамнун бўлишди 4 миллионга яқин киши Ўзбекистоннинг турли областларида, қишлоқ ва шаҳарларида бўлиб, тарихий ёдгорликлар ва музейларни кўрдилар. Ўтган йили 53 туристик поезд ўзбекистонликларга хизмат кўрсатди. Бундан ташқари Волга, Обь ва Иртиш дарёларида серқуёш ўлка вакилларидан бир группаси сайр этиб қайтишди. Қишлоқ меҳнаткашларидан тўрт мингдан зиёдроғи Қора денгиз бўйлаб теплоходда Болгария ва Румыния соҳилларига саёҳат қилдилар. Шунингдек, туристларга Қрим ва Кавказда, Болтиқ бўйи, Москва атрофлари ва Ленинградда ҳордиқ чиқариш имкони яратилди. Мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан Ўзбекистонга 140 туристик поездда саёҳатчилар келиб кетишганини алоҳида қайд этмоқчиман.

— Ўзбекистонда туризм ва экскурсиянинг истиқболлари ҳақида гапириб берсангиз!

— Республикамизда аҳолига туризм хизмати кўрсатиш ишлари илк баҳор ойларидан бошланди. Бу йил аҳолига туризм, хизмати кўрсатиш учун 14 миллион сўм сарфлаш кўзда тутилган. Бу маблағ янги маршрутлар ташкил этиш, саёҳатчиларга ҳар томонлама қулайликлар яратиш имконини беради. Поезд ва самолётларда, теплоходларда саёҳатлар уюштириш нисбатан кўпайтирилади. Мамлакатимизнинг турли ерларида жойлашган туристик базалар, Волга бўйлаб сайр учун бериладиган дам олиш йўлланмалари ҳам бирмунча кўпаяди. Саёҳатсеварларга Тошкент, Самарқанд ва Фарғона туристик базалари қизиқарли юришлар уюштиришни мўлжаллаган.

Республикамизда туризмнинг бугуни ва эртаси ҳақида фикр юритганда авваламбор унинг замини-моддий базаси масаласини ҳал қилиш керак. Бу тўғридаги ишларимиз ҳозирча ёмон эмас. Жумладан, меҳмонхоналар, саёҳатчилар учун мўлжалланган кичик уйлар — кемпинглар, туристик базалар барпо этиш учун 48 миллион сўм ажратилган. Албатта бундай ҳажмдаги катта ишни амалга ошириш кўпроқ маҳаллий партия, совет ва касаба союз ҳамда лойиҳа ташкилотлари, қурувчилар кўмагига кўпроқ боғлиқдир. Дастлабки ишлар бошлаб юборилди. Самарқанд областида туристик база ва автокемпинг қуриш ишлари давом этмоқда. Фарғонадаги меҳмонхона ҳам тикланаётир. Республикамизнинг олтин юбилейи нишонланадиган йилда Тошкент областининг «Бекобод», Андижон областининг «Ширмонбулоқ» туристик базалари биринчи саёҳатчиларни қабул қилади. «Чимён» туристик оромгоҳининг иккинчи навбати ниҳоясига етказилмоқда. Архитекторлар Тошкентда қуриладиган минг ўринли, Самарқанддаги 600 кишилик, Орол денгизи бўйидаги дам олиш комплекси, Бухородаги дам олиш базасининг иккинчи навбати учун лойиҳалар тайёрлашмоқда.

— Эльмар Аминович, янги мавсумда туристларга қандай имкониятлар яратилади!

— Бугунги кунда Ўзбекистон орқали Бутуниттифоқ 12 туристик маршрут ўтади. Қирққа яқин маҳаллий маршрутлар бўйича саёҳатсеварларга хизмат кўрсатамиз. Ўлкамизга чет эллардан ташриф буюраётганлар сафи ортиб бормоқда. Янги мавсумда ўтган йилга нисбатан икки баробар кўп меҳмонларга хизмат кўрсатиш тараддудидамиз. Юбилей йилида 10 та шаҳар ва 16 та шаҳар атрофига уюштириладиган янги маршрутлар ишлаб чиқилди. Эндиликда туризм деганда елкасига саёҳат тўрваси осган ёлғиз киши ёки бир группа одамлар тушунилмайди. Туризмнинг маъноси ҳар жиҳатдан кенгайиб бормоқда. Саёҳатчиларга ҳар жиҳатдан маданий хизмат кўрсатиш учун, уларнинг сафардан кўнгилдагидек дам олиб, мамнун қайтишлари учун кулайликлар яратишга ҳаракат қилмоқдамиз. Ҳаваскор турист ва саёҳатчиларнинг ишини назорат қилиб бориш, уларга йўл-йўриқлар кўрсатишга, айниқса дам олиш кунлари уюштириладиган походларга алоҳида эътибор берамиз.

Ўзбекистоннинг олтин тўйи муносабати билан республикамиз қадимий шаҳарлари бўйлаб янги маршрутлар ташкил этдик. Шу кунларда 12 кунга мўлжалланган маршрут бўйича бир группа кишилар сайр қилишяпти. Бундан ташқари республикамиз тарихини кенгроқ ўрганиш мақсадида «Ўрта Осиё ер ости саройлари», «Ўзбекистон бўйлаб», «Карвон йўли» каби янги сафар йўллари очмоқчимиз. Янги маршрутлар орқали саёҳатчиларни Самарқанд обидалари, бундан 20 аср муқаддам барпо этилган Дарғом ариғи ҳамда кўпчиликда яхши таассурот қолдираётган ер ости саройи билан таништирамиз. Мақсад туристларга маданий хизмат кўрсатиб, меҳнат отпускаларининг янада мазмунли бўлишини таъминлашдир.

Ҳ. НОСИРОВ.

БУ ҚАНАҚАСИ?

ФЕЛЬЕТОНДАН КЕЙИН

Термиз Давлат педагогика институти Сурхондарёда якка-ю ягона олий ўқув юрти саналади. Ташкил топганига унча кўп бўлмаган бу илм даргоҳи областнинг маданий ҳаётида муҳим роль ўйнаб келаётир. Ўтган йиллар мобайнида уни минглаб, юзлаб йигит-қизлар битириб чиқди ва ўқитувчи деган шарафли номга муяссар бўлди. Улар ҳозир областнинг қатор районларида ёш авлодга билим, коммунистик тарбия бермоқдалар.

Лекин, афсуски, институтнинг баъзи педагог, энг аввало ректори кейинги йилларда қатор нуқсон ва камчиликларга йўл қўйиб, кўпчиликнинг ҳаққоний норозилигига сабабчи бўлди. Юқори ташкилотларга, жумладан редакциямизга ҳам шикоятлар келиб тушди.

Ана шундай хатлардан биридаги даъволарнинг қанчалик ҳаққоний эканлигини аниқлаш мақсадида Термиз шаҳар халқ контроли комитетининг раиси М. Бобомуродов, Сурхондарё область халқ контроли комитети инспектори Ж. Азизов, республика Молия министрлигининг Сурхондарё области бўйича бош контроль-ревизори М. Тўрақулов, Термиз шаҳар молия бўлимининг мудири Т. Хушиевлардан иборат комиссия тузилди. Комиссия институтда бўлиб ўтган қатор турфа ҳангомаларни аниқлади. Ана шулардан бир шингил эшитинг:

1972—1973 ўқув йилида 52 йигит-қиз резервга қолдирилган эди. Бу ўқув йилида эса ундан ҳам ортиқ қолдирилди. Ваҳолонки, бирор киши ҳам қолдирилиши мумкин эмас.

Шуниси таажжубланарлики, кириш имтиҳонларидан қониқарсиз баҳо олган баъзи кимсалар ҳам резервга олиб қолинган. Масалан, жарқўрғонлик К. Жўраев, шўрчилик М. Зокиров билан З. Холмўминова, Самарқанд областининг Нарпай районидан келган Н. Ҳасанова сингарилар кириш имтиҳонида олган қониқарсиз баҳолари қониқарли саналиб, резервга қолдирилибдилар.

Ҳамида Мирзаевага асло осон тутманг. У 1970—1971 ўқув йилида кириш имтиҳонларининг биридан йиқилган эди. Ҳали-ҳали резервист бўлиб юрибди.

Энди сўзни математика факультетининг студенти Шоди Эгамбердиевдан эшитинг:

— Менинг қайси йўл билан бу институтга келиб қолганим бир китоб бўлади, — дейди у. — 1972 йилда ўрта мактабни битириб. Тошкентдаги политехника институтининг қурилиш факультетига кириш учун ҳужжат топширдим. Кутилмаганда математиканинг оғзакисидан ёмон баҳо олиб қолдим. Энди нима қилиш керак? Тарвузим қўлтиғимдан тушиб, уйимга қайтдим. «Қўй, болам, мен бор эканман, ҳамиша дўппинг чамбарак бўлади. Қани, қоғозларингни узат. Термиздаги педагогика институтига топшириб келаман», — дедилар отам. «Қаловини топса, қор ёнади», — деган гапнинг маъносини ўшанда тушунган эдим. Отам 1972 йилнинг 12 август куни ҳужжатларимни институтга топшириб қайтдилар. Шундан кейин меҳрибон домлажонларим мендан алоҳида-алоҳида кириш имтиҳони олишди. Мана, ўшаларнинг шарофати билан студент бўлиб юрибман.

Ш. Эгамбердиев сингари «алоҳида» йўл топиб, бу институтга кирганлар оз эмас. Термиз районидан келган М. Холлиева билан Ж. Хўжақулов ҳамда шўрчилик Б. Норбоевлар мандат комиссиясидан ўта олмаганлари ҳолда 1972 йилнинг 18 ноябрида «ижод қилинган» 156-сонли буйруқ билан студентлар сафига киритиб юборилди.

Сариосиёлик Б. Омонов билан жарқўрғонлик Х. Пардаевлар бундан ҳам баланд ҳурматга муяссар бўлишди. Улар кириш имтиҳони пайтида бир қатор имтиҳонлардан қониқарсиз баҳо олишган эди. 1973 йилнинг 25 сентябрида 134-сонли буйруқни шартта тўқиб чиқаришди-да: «Бор-ей, азаматлар, сенлар ҳам студентсан», — деб юборишди.

134-сонли буйруқ жуда «хосиятли» экан. Жарқўрғонлик Ж. Тўраев, шерободлик У. Очилова, термизлик З. Соқиева билан А. Исмоилова, шўрчилик М. Саматовлар бир жумла билан студент бўлиб қолишди.

Энди буёғини эшитинг. Б. Бобомуродов, Н. Хўжамшукуров, Н. Жумаев, М. Абдуллаевлар 1973 йилнинг 31 августида «дунёга келган» 126-сонли қарор билан секингина студентлар қаторига қўшиб қўйилди. Улар гўё Қарши Давлат педагогика институтида кириш имтиҳонлари топширганмишлар. Кўз бўямачилик ҳам эви билан-да! Асли-да, улар шу институтга кириш учун ҳужжат топширишган ва қабул имтиҳонларидан тегишли баҳо ололмагач, мандат комиссияси томонидан ўқишга қабул этилмаган эдилар-ку?!

Бойсунлик Ҳасан Жумаев, жарқўрғонлик Холмат Давлатов сингариларга кўп ачиндик. Институтга кириш пайтида ўзбек тили ва адабиётидан ёзма имтиҳон топшираман, деб қўлларини чақа қилишибди. Бир ёзишганида 40 та хато чиқибди. Домлажонлари раҳбарлигида қайта кўчириб ёзишган экан, қониқарли баҳога илинишибди. 1973 йил 31 августда сиёҳи қуриган 126-сонли буйруқ билан ҳар иккови ҳам институтга қабул қилинди.

«Қуруқ қошиқ оғиз йиртади», — деган гап, наҳотки, ёлғон бўлса?! Институтга қабул пайтида абитуриентларга кўрсатилган шунча «ёрдам», наҳотки, холис хизмат бўлса?! Наҳотки, бундай «кашфиёт»лардан институт ректори Абдураҳмон Қулмаматовнинг хабари бўлмаса?! Расмийлаштирилган қалбаки ҳужжатларга имзо чекаётганида унинг виждони хиёнат гирдобида алам чекмадимикан, дерсиз? Буёғини у кишининг ўзларидан сўраш керак.

А. Қулмаматов шунчаликка бориб етдики, у баъзи абитуриентларга юқори баҳо қўйиш ҳақида ўқитувчиларга ёзма равишда кўрсатма ҳам берди. Абитуриент Х. Шомуродовани «қўллаб юбориш» ҳақида математикадан оғзаки имтиҳон олаётган ўқитувчилар Жўраев билан Эшқораев номига йўлланган «илтимоснома» бунга бир мисол бўла олади.

А. Қулмаматов ректор бўлганидан буён институтда қандай кўнгилсизликлар рўй бермади, дейсиз?

Шу йилнинг феврали эди. Тарих факультетининг 4-курс студенти Нарзулла Холмуродов ярим кечада қизлар ётоғига бостириб кириб, математика факультетининг 1-курсида ўқиётган Б. га зўравонлик қилди. Қўрқиб кетган қиз жон аччиғида ўзини юқори қаватдан ташлаб юборди.

Н. Холмуродов авваллари ҳам бундай «полвонлик» билан ўзини кўрсатган. Ҳатто, ўқитувчиларини калтаклашгача бориб етган. Кўпчиликнинг талабига биноан ректор уни институтдан четлаштирган эди. Орадан кўп ўтмай, ўз жойига қайтадан тиклаш ҳақида буйруқ чиқарди. Бояги аянчли воқеа мана шу «меҳрибонона» буйруқдан кейин юз берган эди.

Институтда молиявий ишлар ҳам кўнгилдагидек эмас. Кўпгина ишчи ва хизматчиларга кўзбўямачилик йўли билан ортиқча ҳақ тўлаб келинган. Қонунга хилоф равишда студентларга тарқатилган стипендия миқдори атиги 14172 сўм. Шундай пайтлар ҳам бўлганки, ректор фанлардан қониқарсиз баҳо олган баъзи студентларга ҳам стипендия тўлатиб юборган.

Энг ачинарлиси шуки, институтда студентлардан пул йиғиш, имтиҳон пайтида пора олиш сингари иллатлар ҳам пайдо бўлганди. Ҳурматли газетхон, эсингизда бўлса керак, «Совет Ўзбекистони»нинг шу йил 24 февраль сонида эълон қилинган «Домла йўқолди» сарлавҳали фельетонимизда, асосан, шу ҳақда ҳикоя қилгандик.

Мана, яна биз ўша Термиз Давлат педагогика институти ҳақида бош қотирмоқдамиз. Сабаби — бу ерда рўй берган хиёнат ва жиноятларнинг илдизлари ҳалигача батамом олиб ташланганича йўқ. Тўғри, яқинда Сурхондарё область партия комитетининг бюроси педагогика институти масаласини кўриб чиқиб, ректор А. Қулмаматовга учет карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор беришга қарор қилди. Мабодо, у ўз ишини ўнглаб олмаса, вазифасидан озод қилиниши ҳам қайд этиб ўтилди.

«Партия ҳозирги босқичда идеология ишидаги асосий вазифа барча меҳнаткашларни юксак ғоявийлик ва коммунизмга садоқат руҳида, меҳнатга ва ижтимоий хўжаликка коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашдан, буржуа қарашлари ва ахлоқининг сарқитларини батамом тугатишдан, шахсни ҳар томонлама, гармоник тарзда ўстиришдан, чинакам маънавий маданият бойлигини вужудга келтиришдан иборат, деб ҳисоблайди. Партия ёш авлодни тарбиялашга алоҳида аҳамият беради».

Партиямиз Программасида ана шундай дейилган. Уни амалга оширишда совет педагоглари ҳам алоҳида ўрин тутадилар. Устоз-педагог ҳар томонлама бенуқсон бўлиши шарт. Педагог кадрлар етиштирадиган илм даргоҳларининг ўқитувчилари эса, айниқса, юксак ахлоқий фазилатлари билан ўз шогирдларига, қолаверса, ҳаммага намуна бўлишлари лозим.

Лекин илм даргоҳидаги бундай иллатлар қочонгача давом этади? Бу қанақаси? Термиз Давлат педагогика институти ректори А. Қулмаматов, кириш имтиҳонлари пайтида кўзбўямачиликка йўл қўйган баъзи ўқитувчилар, студентлардан пул ва пора талаб қиладиган беорларнинг қилмишлари ҳаққоний баҳоланиши керак.

А. ХАЛИЛОВ,
У. ЮСУПОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ТАЪЗИМ

Онамиз Атиқа Ғойибова олтмишинчи йилдан буён ошқозон касаллиги билан дард чекиб келарди. Бир неча марта даволандилар, лекин бутунлай соғайиб кетолмадилар. Онамизнинг дарди кундан-кунга оғирлашаверди. Ниҳоят, Тошкентдаги 2-клиника касалхонасига ётқиздик.

Қўли енгил шифокорлар онамизни операцияга тайёрлашди. Уларнинг совет врачига хос жонкуярлик, фидокорлик кўрсатишлари туфайли онамиз операциядан муваффақиятли чиқдилар. Шифокорлар онамизнинг дардига малҳам қўйиш билан бирга ўзларининг ширин муомалалари билан ҳам даво бердилар. Онамиз ҳозир соғ-саломат, рўзғор юмушларини бажариб, хонадонимизга файз киритиб юрибдилар.

Биз 2-клиника шифохонасининг барча ходимларидан, айниқса, доцент Лев Григорьевич Хачиев ва Баҳром Шоҳизировдан чексиз миннатдормиз. Раҳмат сизга, қўли енгил шифокорлар.

Т. ҒОИИБОВ,
ишчи.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00— МОСКВА. 17.25 — ТОШКЕНТ. 17.35 — Қўғирчоқ фильм. 17.55 — «Ёшлик» студияси кўрастади. 18.35 — «Ахборот». 18.50 — Беш йилликнинг тўртинчи йили. 19.20 — Шеърият муҳлисларига. 19.30 — «Ахборот». 19.50 — Концерт. 21.00 МОСКВА. Улуғ рус шоири А. С. Пушкин туғилган куннинг 175 йиллигига бағишланган тантанали кеча (танаффус пайтида «Вақт»). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. 17.25 —МОСКВА. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Қиличбозлик бўйича СССР чемпионати. 19.30 — Шахмат мактаби. 20.00 — Ёшлар учун кўрсатув. 21.00 — ТОШКЕНТ. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари 19.15 — Ҳужжатли фильмлар экрани. 19.40 — Концерт. 20.10 — Телефильм. 21.00 — **Тренер** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 6/VI да **Севги тумори**, 7/VI да **Травиата**, 8/VI да **Флория Тоска**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 6/VI да **Парвоз**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 6/VI да **Жоним фидо**, 7/VI да **Севишганлар хиёбони**, 8/VI да **Жоним фидо**.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

8, 9, 11, 16 ИЮНДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

ГЕРХАРД ГАУПТМАН

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Ҳамид ҒУЛОМ таржимаси

«ҲАЁТ ШОМИ»

(Икки қисмли драма)

Саҳнага қўювчи режиссёр— Ф. ШЕЙН.

Рассом — Г. БРИМ.

Режиссёр ассистенти — М. АЗИМОВ.

Музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист — Н. ГИНЗБУРГ.

СПЕКТАКЛДА: СССР халқ артисти, СССР Давлат ва Ўзбекистон ССР Давлат Ҳамза номли мукофотлар лауреати О. ХУЖАЕВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Ўзбекистон ССР Давлат Ҳамза номли мукофот лауреати Я. АБДУЛЛАЕВА; И. БОЛТАЕВА, И. МАЛИКБОЕВА, Ҳ. НАРИМОНОВ, А. ТУРДИЕВ, СССР Давлат ва Ўзбекистон ССР давлат Ҳамза номли мукофотлар лауреати С. ТАБИБУЛЛАЕВ, Қ. ХУЖАЕВ, М. ЮСУПОВ, Ж. ТОЖИЕВ;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Т. АЗИЗОВ, Е. АҲМЕДОВ, Ўзбекистон ССР Ленин комсомоли мукофотининг лауреати О. НОРБОЕВА, М. ОРИПОВ, П. САИДҚОСИМОВ, Т. ХОНТЎРАЕВ, Т. ЮСУПОВА, О. ЮНУСОВ;

Артистлар: М. АЗИМОВ, Р. АҲМЕДОВА, Т. КАРИМОВ, Э. КОМИЛОВ, Д. ИБРОҲИМОВА, Х. ИСМАТУЛЛАЕВА, Г. ЗОКИРОВА, Т. МУМИНОВ, Х. НУРМАТОВ, Н. ОЛИМОВ қатнашадилар.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ КИЕВ ГРАЖДАН АВИАЦИЯСИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАН АЖРАЛГАН ҲОЛДА ЎҚИШ УЧУН 1974 ЙИЛГА ФАКУЛЬТЕТЛАРНИНГ 1 КУРСИГА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МЕХАНИКА — самолётлар ва двигателларнинг техник эксплуатацияси бўйича инженер-механик;

РАДИОТЕХНИКА — самолётларнинг авиацион радиоускуналари техник эксплуатацияси бўйича радиоинженер, аэропортлар ва ҳаво трассаларининг радиоускуналари техник эксплуатацияси бўйича радиоинженер;

ЭЛЕКТРОТЕХНИКА — авиацион приборлар ва самолётларнинг электр ускуналари техник эксплуатацияси бўйича инженер-электрик, ёруғлик жиҳозлари ва аэропортларнинг электр қурилмалари техник эксплуатацияси бўйича инженер-электрик;

АВТОМАТИКА ВА ҲИСОБЛАШ ТЕХНИКАСИ — электрон ҳисоблаш машиналари техник эксплуатацияси бўйича инженер, автоматлаштирилган бошқариш системалари бўйича инженер;

ИҚТИСОДИЙ ИНЖЕНЕРЛИК — ҳаво транспортида савдо маҳсулотлари ташишни ташкил қилиш ва планлаштириш бўйича инженер-экономист, ҳаво транспортидан фойдаланишда моддий-техника таълимотини ташкил қилиш ва планлаштириш бўйича инженер-экономист;

АЭРОПОРТЛАР — аэропортлардаги автоматлаштириш ва механизациялаштириш воситаларининг техник эксплуатацияси бўйича инженер-механик, аэропортлар қурилиши, эксплуатация ва реконструкцияси бўйича қурувчи-инженер;

ЁНИЛҒИ—МОЙЛАШ МАТЕРИАЛЛАРИ — авиацион ёғлар ва ёнилғиларни синаб кўриш ва қўллаш бўйича инженер-механик.

Тугалланган ўрта маълумотли, саломатлиги жиҳатдан граждан авиациясида ишлашга яроқли деб танилган 35 ёшгача бўлган эркаклар қабул қилинади.

Қизлар фақат инженерлик-экономика ва автоматика факультетларига электрон ҳисоблаш машиналарининг техник эксплуатацияси ихтисосига қабул қилинадилар.

Аълочи студентлар I, II, III ва IV курсларда 40 сўм, V ва VI курсларда эса 45 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар.

Барча студентларга баҳосининг 25 процентини бўлиб-бўлиб тўлаш шарти билан формали кийим-бош берилади.

Кўпчилик студентлар ётоқхона билан таъминланадилар.

АРИЗАЛАР 20 ИЮНДАН 31 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат (асли), корхона ва жамоат ташкилотлари томонидан тасдиқланган характеристика, медицина справкаси (286-форма), 3х4 см. катталикдаги бош кийимсиз тушилган 6 та фотосурат, ташкилот кадрлар бўлими томонидан тасдиқланган меҳнат дафтарчасининг кўчирмаси:

Прописка ва учёт ҳақидаги белгилар, паспорт, ҳарбий билет (гувоҳнома)) шахсан кўрсатилади.

Медицина кўриги қабул комиссияси йўлланмаси бўйича кириш имтиҳонларига қадар медицина комиссияси томонидан ўтказилади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ — 1 августдан 20 августгача математикадан (ёзма ва оғзаки), **физикадан** (оғзаки), **рус тили ва адабиётдан** (ёзма).

Рус тилини маҳаллий мактаб ҳажмида ёки умумий таълим предмети сифатида ўқиб, ўрганган шахслар иншо ўрнига баён ёки диктант ёзишлари мумкин.

МАШҒУЛОТЛАР — 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ариза ва ҳужжатларни қабул қилиш, кириш имтиҳонлари ҳамда студентликка қабул қилиш конкурси қуйидаги адрес бўйича Тошкент шаҳрида ўтказилади: Тошкент шаҳри, аэропорт, қабул комиссияси, телефон 99-87-25.

Институт адреси: 252058, Киев — 58, Комаров проспекти, 1-уй, телефон 41-43-65.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг

С. В. СТАРОДУБЦЕВ НОМИДАГИ ФИЗИКА-ТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

Металлар ва яримўтказгичлар технологияси лабораторияси мудири

ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурсда фан докторлари ёки кандидатлари қатнашишлари мумкин.

КОНКУРС МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент-700052, Обсерватория кўчаси, 85-уй.

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИ

ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари (профессорлар ёки доцентлар): чет тиллари, ноорганик химия, назарий механика, металлар технологияси, электротехника, чарм буюмлари технологияси, тўқимачилик машинасозлиги, теплотехника, толали материалларнинг механик технологияси, жисмоний тарбия ва спорт.

КОНКУРС МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент, ГСП, Горбунов кўчаси, 65-уй.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 01545. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 131.